

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

**KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ
ANTROPOLOGIE**

**Mediální obraz zahalení muslimů v českých
internetových denících**

Media image of Muslims' veils in Czech online newspapers

Bakalářská diplomová práce

Autor: Mirka Jakubcová

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Tomáš Janků

Olomouc 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma „Mediální obraz zahalení muslimů v českých internetových denících“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne

Podpis

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala především vedoucímu práce Mgr. et. Mgr. Tomáši Janků za odborné vedené mé bakalářské diplomové práce, za jeho trpělivost a vstřícnost při konzultacích a také za poskytnutí cenných rad a odborných materiálů. Velké díky patří také mé rodině, přátelům a Oliverovi, kteří mě po celou dobu studia podporovali.

OBSAH

ÚVOD	6
1 TEORETICKÁ ČÁST	7
1.1 Islám	7
1.1.1 Postavení a zahalování žen v islámu	8
1.1.1.1 Původ a historie zahalování	10
1.1.1.2 Možné významy zahalování	11
1.1.1.3 Typologie muslimských šátků	12
1.1.2 Islám v českém prostředí.....	14
1.1.2.1 Aktivity muslimů v České republice	15
1.1.2.2 Český mediální obraz muslimů.....	16
1.1.3 Shrnutí.....	18
1.2 Média.....	19
1.2.1 Sociální a mediální konstrukce reality	19
1.2.1.1 Nastolování agendy.....	21
1.2.1.2 Gate keeping	22
1.2.1.3 Zpravodajské hodnoty.....	23
1.2.2 Vytváření morální paniky	24
1.2.3 Shrnutí.....	25
2 METODOLOGICKÁ ČÁST	26
2.1 Cíl práce, výzkumné otázky a hypotézy.....	26
2.2 Výběr online médií	27
2.3 Výběr článků: klíčová slova, časový rámeček a kritéria.....	28
2.4 Zázemí vybraných médií	29
2.5 Mediální obsahová analýza	30
3 ANALYTICKÁ ČÁST	32
3.1 Kvantitativní část.....	32

3.1.1	Shrnutí.....	39
3.2	Kvalitativní část.....	39
3.2.1	Shrnutí.....	44
	ZÁVĚR	46
	ANOTACE.....	48
	ANNOTATION	49
	SEZNAM LITERATURY	50
	SEZNAM TABULEK.....	56
	SEZNAM GRAFŮ.....	56
	SEZNAM OBRÁZKŮ	56
	SEZNAM PŘÍLOH.....	57
	PŘÍLOHY	58

ÚVOD

Tato bakalářská diplomová práce se zaměřuje na problematiku uchopení tématu muslimských šátků ve třech českých internetových denících. Za využití kvantitativní a kvalitativní mediální obsahové analýzy analyzuje a popisuje, jaký mediální obraz tato vybraná média ve sledovaném období o tematice muslimského zahalení konstruuje. Téma této práce jsem si zvolila proto, že se během mého studia poprvé objevily případy šátkových afér v českém prostředí, které se pak určitým způsobem zobrazovaly v médiích. Jelikož v České republice žije pouze velmi malé množství muslimů, většinová česká společnost nemá až na výjimky možnost se s nimi osobně setkat, a tak jsou odkázáni pouze na informace, které se k nim dostávají právě prostřednictvím médií. Na dosavadních výzkumech mediálního obrazu muslimů a islámu můžeme pozorovat jeho negativní charakter, a proto mě zajímalo, v jakých souvislostech a jak média referují konkrétně o muslimských šátkách.

Práce je rozdělena na tři hlavní části. V první, teoretické, objasňuje kontext islámu v českém prostředí, rozebírá původ zahalování a typologii muslimských šátků a věnuje se taktéž mediálním principům, které se podílejí na mediální konstrukci reality. Druhá část, metodologická, vymezuje cíl práce, výzkumné otázky, stanovené hypotézy a popisuje vybrané metody analýzy. V analytické části, která tvoří poslední pilíř této práce, jsou prezentovány výsledky této analýzy a jejich interpretace.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Islám

Ačkoliv se tato práce zaměřuje na problematiku muslimských šátků, nelze toto téma pouze vytrhnout z kontextu dané náboženské tradice. Považuji tedy za nezbytné na úvod uvést alespoň základní vhled do islámu, který je zaměřen především na zahalování muslimských žen a jejich postavení.

Vedle křesťanství a judaismu je islám třetím největším monoteistickým náboženstvím. Nelze jej však zdaleka chápat pouze jako systém spirituálních dogmat, nýbrž také jako soubor právních, morálních a z jisté části i ekonomických norem a představ o každodenním životě. (Křikavová et. al., 2002) Tento směr vývoje dal islámu již jeho samotný vznik, který byl vrcholem odezvy na krizové jevy ve společnosti „městských republik“ na křižovatce obchodních tras. Jeho první zastánci tak již od prvopočátku nabyli pocit, že jejich společenství s jistými politickými ambicemi dosáhlo svého cíle poněkud záhy. (Lyčka et. al., 1994) „*To vtisklo dalšímu vývoji islámu zvláštní povahu. Nestal se pouze kultem nebo rozvolněným etickým kodexem lidí odmítajících žít v poměrech své doby. Stal se zároveň právním kodexem, který obsahoval stále přesnější a složitější představu o otázkách každodenního života, mezilidských vztahů, trestního práva, státoprávního uspořádání a vztahu k nemuslimskému okolí.*“ (Ibid.: 337) Muslimská obec se stala vládnoucí vrstvou ve společnosti pouhých dvacet let poté, co chudý obchodník z Mekky Muhammad Ibn Abdulláh zažil své „první zjevení“ a započal svou prorockou činnost. (Ibid.) Důležitým atributem islámu je, že muslimové nikdy Muhammada nepovažovali za Syna Božího, byl pro ně vždy „pouze“ člověk. Ruku v ruce s jeho prozaickým působením, jde i celková jednoduchost tohoto náboženství. Na rozdíl od křesťanství nemá islám žádnou kultovní symboliku, typický není ani rituální náboženský zpěv a bohoslužba je omezena v podstatě pouze na modlitbu. (Ibid.)

Islám má však své vlastní náboženské právo, nazývané *šaría*, které ztělesňuje „*souhrn Božského řádu přikázaného lidstvu.*“ (Kropáček, 1992: 117) Jedná se o neproměnný morální Zákon. Společně s Koránem, slovem Božím, je chápán jako věčný a nestvořený. (Ibid.) Vzhledem k tomu, že islám musíme chápat jako celistvý systém hodnot každodenního života, je tak i postavení žen v něm odrazem jisté sociální reality

v určité době a určité oblasti. (Křikavová et. al., 2002) *Fiqh* neboli *poznání* je vědní disciplína, která se studiem a výkladem *šar'íi* zabývá. Tato disciplína přesně vymezila míru odpovědnosti a právo lidem, které rozřadila do různých kategorií a postavení. Svobodný, dospělý a duševně zdravý muslim je pokládán za plnoprávného a stojí na nejvyšší příčce. Teprve o něco níže se nachází svobodná žena muslimka.¹ „Při výkupném z krevní msty (*dija*), svědectví a dědictví se žena počítá jako polovina muže.“² (Kropáček, 1992: 123) Před Bohem mají ženy stejné povinnosti³ jako muži, v manželství pak ale méně práv. Muž má například právo ženu trestat, žena na druhou stranu ale může vyžadovat výživné. Pokud dojde k majetkoprávním sporům, je žena muži rovna. (Ibid.) Právo šaría dále ošetřuje široké spektrum zákonů od práva rodinného, kde stanovuje jasná pravidla uzavírání sňatků či jejich rozvod, zabývá se právem trestním a dědickým, úpravou státní moci a taktéž zahalováním. V následující podkapitole jsem postavení žen, společně se zahalováním, dále podrobněji popsala.

1.1.1 Postavení a zahalování žen v islámu

Adéla Křikavová et. al. (2002) uvádí, že dle kuvajtského učenice Mahmúda Sálíma Zenátího sahají kořeny deformace ženského postavení až do 8. století, kdy se na abbásovském dvoře v Bagdádu začal projevovat neblahý vliv íránské morálky. Zenátí nazývá *hidžáb*⁴ – závoj zakrývající ženě vlasy – „okovy ženské svobody“. Dále dodává, že postavení žen před touto dobou bylo daleko více svobodnější, ať už v otázce předmanželského intimního styku, tak i třeba prostý rozhovor vdané ženy s cizím mužem. Zenátí zdůrazňuje, že v Koránu, ani v *hadísech*⁵ se podobné zákazy nevyskytují. (Křikavová et. al. , 2002: 121) Na to, zda zahalování v Koránu uvedeno je, či nikoliv, se objevují rozdílné názory. Ke kladnému úsudku by mohla vést interpretace především veršů 24:30-31 a 33:59, které nabádají věřící, aby „*cudně klopili zrak a střežili svá pohlaví*“ a ženy „*necht' spustí závoje na řadra svá*.“⁶ Na

¹ Dále jsou v hierarchii lidé knihy (židé, křesťané a zoroastrovci), nejniže pak nevěřící. (Kropáček, 2002)

² Tedy například proti svědectví jednoho muže musí stát dvě ženské svědecké výpovědi, aby měly stejnou váhu.

³ Modlitba, vyznání víry, půst, almužna, pout' do Mekky, džihád a ochrana před našeptáváním d'ábla.

⁴ V Koránu pojem *hidžáb* neodkazuje na součást oděvu, nýbrž na závěs, který rozdělával prostor stanu nebo místnosti na část pro návštěvníky a část soukromou.

⁵ *Hadís* je označení pro původně ústně uchovávanou výpověď o činech a skutcích proroka Muhammada.

⁶ 24:30 – Řekni věřícím, aby cudně klopili zrak a střežili svá pohlaví – a to je pro ně čistší, vždyť Bůh dobře je zpraven o všem, co konají. (Korán, 2002)

24:31 – A řekni věřícím ženám, aby cudně klopily zrak a střežily svá pohlaví a nedávaly na odiv své ozdoby kromě těch, jež jsou viditelné. A necht' spustí závoje své na řadra svá. A necht' ukazují své

druhou stranu se v literatuře můžeme taktéž dočíst, že „rouška, jíž si muslimka zakrývá obličej, vychází až z právní vědy, jež nevyplývá z koránu nebo tradic.“ (Lyčka et. al., 1994: 376)

Zahalování muslimů, především pak muslimských žen⁷, je fenomén, který má ve společnosti mnoho zastánců, ale také odpůrců. Rozdílnost názorů na zahalování přirozeně pramení z různosti náboženského vyznání a míry sekularizace v dané společnosti. Zatímco západní společnost na tento fakt reaguje převážně negativně a šátky opovrhuje, některé muslimky mohou šátek mimo jiné chápat třeba jako symbol svobody, což v západní kultuře může být jen těžko pochopitelné. Výstižné vysvětlení pro Českou republiku nabízí kniha *Islám v srdci Evropy*: „Na ženy nosící hidžáb u nás lidé často pohlížejí s nedůvěrou; nejde ale přitom o pouhý výsledek skutečnosti, že islám tady nemá právě nejlepší reputaci, avšak možná mnohem podstatnější fakt, že Češi nejsou na takto otevřený projev religiozity připraveni.“ (Mendel, Ostránský, & Rataj, 2007: 428)

Pohled muslimské ženy nám nabízí také Homa Hoodfar ve svém článku *The Veil in Their Minds and on Our Heads* (1997). Tvrdí, že ačkoliv spousta lidí dokonce přiznává nulovou znalost historického vývoje islámu a jeho reálií, zdá se, jakoby si většina přesto s obdivuhodným sebevědomím byla jista, že ženy v islámu to rozhodně nemají jednoduché. Autorka dodává, že existuje mnoho důvodů, proč, především v západní společnosti, panuje toto přesvědčení. Za jeden z nich považuje například poměrně značné selhání sociálních vědců v otázce srovnání „Evropanek“ s „Muslimkami“. „Nestává se zřídka, že chudá, negramotná, venkovská žena z „Jihu“ bývá ať už implicitně, či explicitně srovnávána s ženou z vyšší třídy ze „Západu“. Očividné zanedbání podstatného kontextu pak často vede k tomu, že se čtenáři může zdát, že to, co je vhodné a dobré pro západní ženu z vyšší třídy, musí být stejně dobré pro všechny

ozdoby jedině svým manželům nebo otcům nebo tchánům nebo synům nebo synům svých manželů nebo bratřím nebo synům svých bratří či sester anebo jejich ženám anebo těm, jimž vládne jejich pravice, nebo služebníkům, kteří nemají chťiče, anebo chlapcům, kteří nemají pojem o nahotě žen. A nechť nedupou nohama, aby lidé postřehli ozdoby, které skrývají. A konejte všichni pokání před Bohem, ó věřící, snad budete blaženi! (Korán, 2002)

33:59 – Proroku, řekni manželkám svým, dcerám svým i věřícím ženám, aby přitahovaly k sobě své závoje! A toto bude nejvhodnější k tomu, aby byly poznány a nebyly uráženy. A Bůh je odpouštějící, slitovný. (Korán, 2002)

⁷ Muslimky se začínají zahalovat zpravidla s příchodem první menstruace, tedy tehdy, stanou-li se ženami. Děti se zahalování netýká.

*ostatní ženy.*⁸ (Hoodfar, 1997: 5) Muslimský závoj či šátek je pro Západ od devatenáctého století symbolem podřadnosti muslimských kultur. Domněnka, že se závoj rovná nevzdělanosti či utlačování, pro muslimské ženy znamená vynaložení značně velkého úsilí a energie, aby se v očích západní společnosti etablovaly jako přemýšlející, rozumné, vzdělané studentky a osobnosti, ať už ve školních třídách, tak i mimo ně. (Hoodfar, 1997)

1.1.1.1 Původ a historie zahalování

Ačkoliv v očích Západu zůstává muslimský závoj jako element statický a neměnný, v muslimských kulturách se jak jeho funkce, tak společenská důležitost nesmírně měnila, především pak v dobách rapidních společenských změn. Zahalování je živý fenomén plný rozporů a také rozličných významů. Zatímco je zahalování bez pochyb výrazným symbolem patriarchátu, především pak způsobem regulace a kontroly životů žen, ženy stejně tak využívají tuto sociální instituci k osvobození právě od patriarchátu a vyjádření vlastní svobody. (Hoodfar, 1997)

V antickém Řecku a Římě, stejně jako v předislámské íránské a Byzantské říši, bylo zahalování, doprovázeno navíc i držením v ústraní⁹, znakem statusu a praktikováno pouze mezi elitami. (Ibid.) První zmínka o zahalování pak pochází z asyrského¹⁰ právního textu ze 13. století př.n.l., kdy bylo zahalování zakázáno pro prostitutky a povoleno pouze slušným ženám. (Keddie, 1991, in Hoodfar, 1997) Muslimové si přivlastnili jak zahalování, tak držení žen v ústraní od národů, které v historii dobyli. Teprve až od 19. století je, hlavně díky kolonialistům, nošení šátků rozšířeno jako jednoznačný symbol islámu a nikoliv jako místních kulturních tradic. (Hoodfar, 1997)

V praxi je pak zahalování praktikováno skrze závoj zakrývající danou osobu od hlavy až k patám, s výjimkou rukou od zápěstí, nohou od kotníků a ve většině případů také s výjimkou obličeje. Obdobný popis dlouho odpovídal také tradičnímu mužskému

⁸Z vlastního překladu: Hoodfar, 1997

⁹ Výše zmíněné držení žen v ústraní, kterým bylo především v minulosti zahalování šátky doplňováno, je známé také pod pojmem *purdah*. Hlavní myšlenka tohoto konání spočívá v tom, že by ženy měly být ochraňovány, především pak před muži, kteří nejsou se ženou rodinně příbuzní. Nicméně jakékoliv zvýšené držení ženy v ústraní bylo pro rodinu velice ekonomicky nevýhodné, protože její pracovní nasazení bylo potřebné pro užití domácnosti. Proto nebylo až na vysoce postavené elity praktikováno. Především ve vesnických oblastech se pak uchylovalo spíše ke genderové segregaci, kdy ženy pracovaly pouze s ostatními ženami bez mužů. (Hoodfar, 1997)

¹⁰ Asýrie je oblast severní Mezopotámie (na území dnešního Iráku).

oděvu. Nejvýraznější změna přišla s westernizací a kolonizací Středního východu a severní Afriky, kdy muži podstatně rychleji přijali západní způsob oblékání a v dnešní době pro ně není nic neobvyklého chodit v krátkých kalhotách a košilích. (Hoodfar, 1997)

1.1.1.2 Možné významy zahalování

Zahalování má samo o sobě spoustu důvodů a významů. Jedním z nich může být také ozdobení jedince, v podstatě stejným způsobem, jakým ženy na Západě používají make-up (Wikan in Hoodfar, 1997), prokázání respektu k tradičním hodnotám (Abu-Lughod in Hoodfar, 1997), nebo také ke skrytí identity (Fernea in Hoodfar, 1997). Lyčka et. al. (1994) přidávají další odůvodnění, tentokrát konkrétně pro hidžáb: „*Dnes fundamentalistické proudy hidžáb opět prosazují a jeho nošení se stává formálním projevem protestu proti sekulární moci.*“ (Lyčka et. al., 1994: 377) V evropském prostředí je muslimský šátek vnímán primárně jako náboženský symbol, i přesto, že mu daná žena může přiřadit jiný individuální význam. (Hoodfar, 1997) V dnešní době jsou za nejčastější formu zahalení považovány volné dlouhé šaty jakékoliv barevné kombinace, nošené společně s šátkem zakrývající vlasy, přičemž záleží na ženě, jaký z konkrétních stylů uvázání zvolí.¹¹

Ačkoliv oblékání naplňuje jednu ze základních potřeb lidstva v různých typech klimatu, může být považováno také za významnou sociální instituci, skrze kterou je možno vyjádřit nejen svou ideologii, ale také neverbální komunikaci. Dle muslimů by se ženy měly zahalovat v přítomnosti dospělého muže, který nepatří mezi příbuzenstvo. Tímto muslimky mohou vyjádřit také to, koho považují za příbuzného a koho nikoliv.¹² (MacLeod, 1991 in Hoodfar, 1997)

Důležitým faktem ovšem stále zůstává, že způsob, jakým západní společnost nahlíží na muslimské šátky je přímo úměrný nahlížení na muslimské ženy jako takové. Tyto

¹¹ Například konkrétně u hidžábu existují internetové návody s různými stylovými způsoby jeho uvázání.

¹² Existuje však i druhý způsob neverbálního komunikování pomocí šátku, který je typický například pro populární městskou iránskou kulturu. Dojde-li ke konfliktu mezi mužem a ženou, kteří nejsou v příbuzenském vztahu, existuje ze strany ženy velmi efektivní výhrůžka z odložení jejího závoje, čímž vyjádří, že svého protivníka nepovažuje za muže. To je považováno za velkou urážku a znamením pro muže, aby se ženou nevstupoval do dalších konfliktů. (Hoodfar, 1991 in Hoodfar, 1997)

ženy jsou pak povětšinou skrze šátky vnímány jako oběti, buďto ze strany celospolečenského uspořádání či ze strany rodiny. (Hoodfar, 1997)

1.1.1.3 Typologie muslimských šátků

V následující kapitole je v tabulce rozepsána typologie muslimských šátků, společně s jejich popisem a geografickým zařazením. Jelikož se pro tentýž šátek může vyskytovat vícero výrazů, jsou vždy uvedena i alternativní jména. Typologie je seřazena dle abecedního pořadí. Jednotlivé šátky se od sebe liší především stupněm zahalení. Zatímco některé šátky zahalují pouze vlasy a krk (viz *Hijab* či *Al-Almira*), jiné zahalují celé tělo ženy, popř. i její obličej (viz *Čádor*, *Nikáb* či *Burka*). Vymezení oblastí výskytu jednotlivých druhů zahalování je do jisté míry relativní, jelikož dochází k častému mísení z důvodů pohybu obyvatelstva.

Považuji za nutné zmínit, že zde nejsou zdaleka uvedeny všechny existující druhy šátků, nýbrž byly pro zájmy této práce vybrány pouze ty nejrozšířenější a také ty, které bývají v novinových článcích nejčastěji uváděny, ne vždy však správně. S velkou částí ostatních druhů šátků se v dnešní době můžeme setkat již pouze minoritně ve vesnických oblastech či u starší populace, proto je v rámci této práce nepovažuji za potřebné.¹³

¹³ Jedná se například o šátky *Batula*, *Bushiya*, *Tukwi* nebo *Dupata*. Podrobnější typologie viz Abbasi, 2016.

Tabulka 1: Typologie a popis muslimských šátků (Abbasi, 2016; vlastní úprava)

Název	Popis	Výskyt	Obr. ¹⁴
Abaya	Pokrývka hlavy společně s dlouhými šaty zahalujícími celou postavu; typicky černá barva, mohou být ale i barevné kombinace	Saudská Arábie a Perský záliv	1
Al Amira/ Ameera	Pokrývka hlavy, která splývá pod ramena; skládá se ze dvou samostatných šátků, obličej zůstává volný; tzv. <i>princeznin hidžáb</i>	Široce rozšířen hlavně na Západě	2
Birquini/ Burkini	Burka + bikini; oděv přizpůsobený k plavání, volná zůstává pouze tvář	Vznik v Austrálii, široce rozšířen	3
Burka/ Chadri	Oděv zakrývající celé tělo včetně obličej, žena má síťku přes oči	Afganistán	4
Chador/ Čádor	Zpravidla černý dlouhý oděv zakrývající celé tělo, pevně upevněn v přední části, tvář zůstává volná	Turecko, Írán	5
Esarp	Moderní verze pokrývky hlavy, vyskytuje se v mnoha barevných kombinacích, tzv. <i>business casual</i>	Velice populární verze zahalení na Západě, Turecko	6
Hijab/ Hidžáb	Vlasy a krk jsou zakryty, tvář zůstává volná, mnoho různých barevných kombinací a způsobů uvázání šátků	Velice rozšířená verze na Západě i v arabských zemích	7
Niqáb/ Nikáb	Zpravidla černý dlouhý oděv zakrývajícího celé tělo včetně tváře, zůstává pouze průřez pro oči	Rozšířen v arabském světě i na Západě, Spojené arabské emiráty	8

¹⁴ Obrázky se nacházejí v příloze níže.

1.1.2 Islám v českém prostředí

Jelikož se tato práce ve své analytické části zabývá mediálním obrazem zahalení muslimů v českých online denících, považuji za důležité uvést kontext islámu v samotném českém prostředí. Oproti Evropě má totiž vůči němu Česká republika jedinečné postavení, které bychom v jiné evropské zemi těžko nacházeli. Tato jedinečnost pramení jak už ze zeměpisné polohy, tak bez pochyb i z povahy historického vývoje českých zemí, které se v minulosti nikdy nedostaly do trvalejšího kontaktu s islámskou civilizací. (Mendel, Ostránský, & Rataj, 2007)

V minulosti probíhaly styky převážně na středověkých obchodních cestách, které vedly přes české území, nevýraznou účastí Přemyslovců na křížových výpravách do Svaté země, nebo při ojedinělých poznávacích cestách na islámský Východ uskutečňovaných českými měšťany či šlechtou. Ačkoliv byla novověká zkušenost o něco pestřejší, vždy se jednalo pouze o zprostředkovanou zkušenost utvářenou převážně v kontextu politického soupeření Habsburků s Osmanskou říší. (Mendel, Ostránský, & Rataj, 2007) *„Nehledě na odlišnost forem, v různých historických kontextech se civilizační kontakt mezi námi a různými reprezentacemi islámského světa uskutečňoval v ovzduší podvědomé nebo uměle pěstované xenofobie. Také tady, v Čechách a na Moravě, byl její podstatou zcela přirozený sociálně psychologický egocentrismus – sklon hodnotit vlastní náboženství, kulturu, národ nebo vlast jako lepší, jako vzor pro ostatní.“* (Ibid.: 73)

Nutno podotknout, že v dobách českého nacionalismu v 19. století, nebylo na Orient nikdy nahlíženo tak nepřátelsky, jako tomu bylo tenkrát v jiných zemích, které měly s islámem výraznější konkrétní zkušenosti. Zdánlivě paradoxně se nám ovšem v dnešní době tento fakt vrací bumerangovým efektem zpět. Je totiž nevyhnutelné, aby si naše země, která byla v minulosti, především pak dlouhé dekády ve 20. století, politicky uzavřena „v srdci Evropy“, nyní zvykla a přijala situaci, že počet muslimů se jak v Česku, tak v jiných zemích Evropské unie, bude pravděpodobně nevyhnutelně stále navyšovat.¹⁵ Vystihující slova napsal již v roce 2007 Miloš Mendel: *„Pokud k tomu nedojde, staneme se v rámci Evropské unie trapnou a opovrhovanou marginálií, třebaže ležíme v srdci Evropy.“* (Ibid.: 73)

¹⁵ Především pak z důvodu zvýšené migrační vlny, která nabrala spád v roce 2015 s příchodem velkého počtu uprchlíků do Evropy.

Vzhledem k charakteru historického vývoje českých zemí a z něho vyplývající rezervovanost české společnosti vůči náboženství a hlavně pak církevním institucím¹⁶, se tedy nelze divit, že popularita islámu mezi Čechy má své meze a je považována za něco vzdáleného a exotického. Česká republika dlouhodobě patří mezi země s nejnižším počtem věřících vůbec. Dle údajů ze Sčítání lidu v roce 2011, se za věřící označilo pouhých 20,8 % obyvatelstva. (ČSÚ, 2014) Údaje o počtu muslimů v České republice se však liší. Zatímco ve Sčítání lidu v roce 2001 deklarovalo islám jako svou víru 3699 lidí, v roce 2011 tak učinilo 3358 osob. (ČSÚ, 2003; ČSÚ, 2011) Ačkoliv je číslo o něco menší než před deseti lety, nemůžeme hovořit o úbytku, jako spíš o využití možnosti neuvést své náboženství, jak tomu prvně bylo právě v posledním sčítání.¹⁷ Za oficiální statistiky tedy tato čísla bohužel považovat nemůžeme, neboť se v této souvislosti objevují odborníky stanovené odhady, které se blíží k číslům 20 000 až 23 000 osob. (Mendel, Ostřanský, & Rataj, 2007; srov. Topinka, 2016) Tato čísla tak pouze odpovídají faktu, že zde na rozdíl od jiných západních zemí nemáme historicky etablovanou muslimskou menšinu. Až na výjimky tedy Češi nemají možnost přijít do přímého kontaktu s muslimy ve svém okolí, a tak jediný zdroj informací o nich, přichází zprostředkovaně z médií.

1.1.2.1 Aktivity muslimů v České republice

V České republice se muslimové sdružují hlavně ve velkých studentských a lázeňských městech¹⁸, nejvýrazněji pak v Praze a Brně. V těchto dvou městech se nachází také mešity. Ty fungují pod záštitou *Islámské nadace v Praze* a *Islámské nadace v Brně*. Pravidelně se zde konají společné modlitby. Páteční kázání pak probíhá jak v arabštině, tak v češtině. (Islámská nadace v Praze, 2016) Pro veřejnost poskytují nadace informace o islámu v podobě přednášek, dále také kurzy arabštiny nebo literaturu o islámu. V Praze se také schází skupina muslimů organizovaná v rámci *Všeobecného svazu muslimských studentů v České republice*.

¹⁶ Dana Hamplová (2013) uvádí, že ačkoliv počet lidí, kteří se v České republice hlásí k nějakému náboženskému vyznání nebo chodí na bohoslužby, z Česka dělá nejsekulárnější stát v Evropě, neznamená to, že by Češi byli sekulární ateisti. Naopak spousta lidí věří v nadpřirozenou sílu, hvězdná znamení či horoskopy, tedy dávají přednost tomuto alternativnímu typu religiozity.

¹⁷ Novinkou v roce 2011 bylo také rozdělení islámu do dvou kolonek – „Ústředí muslimských obcí“ a „islám“. Proto musí být oba tyto údaje sečteny.

¹⁸ Především pak v Liberci, Hradci Králové, Plzni, Teplicích, Karlových Varech, na Slovenku pak v Bratislavě.

Podstatnou organizací, jejíž kořeny můžeme pozorovat již od počátku 20. století, je *Ústředí muslimských obcí*. Další významnou organizací je pak *Muslimská Unie v České republice*. (Mendel, Ostránský, & Rataj, 2007) Aktivity této organizace jsou podobného rázu, jak vychází z jejich stanov, které si za cíl kladou „*šíření, plánování, zajišťování objektivních informací o islámu a podpora vzdělávací činnosti v oblasti kultury. Podpora sociálně slabších, nemocných, živelnými pohromami či jinak postižených muslimů. Financování obecně prospěšných cílů v oblasti unie. Pomoc při zajišťování provozního zázemí pro život muslimů v České republice.*“ (Muslimská unie, 2016)

Významnou úlohu při informování o islámu a boji s předsudky, xenofobními projevy a dezinterpretacemi hraje také spolupráce Islámské nadace se sdělovacími prostředky. „*Muslimové sledují českou mediální scénu a snaží se reagovat v případech, kdy to považují za potřebné.*“ (Mendel, Ostránský, & Rataj, 2007: 426) Následná analýza posléze ukáže, zda tento výrok platí i v případě tématu muslimských šátků a kolik prostoru k vyjádření muslimové reálně dostávali.

1.1.2.2 Český mediální obraz muslimů

Mediální obraz muslimů a islámu prochází v posledních zhruba patnácti letech podstatnými změnami. Zásadní mezník sehrály beze sporu teroristické útoky 11. září 2001 v USA a následné odvetné akce v Iráku a Afganistánu. Nelze opomenout řadu dalších událostí, které se od této doby udály, spáchané radikálními islamistickými organizacemi *Al-Káida* či *Islámský stát*, které formovaly jak mediální obraz, tak celkové vnímání islámu. V českém prostředí tomu navíc napomohly i různé šátkové aféry v letech 2013 až 2016.

Současný mediální obraz muslimů tedy není ušetřen obecnějších zvrátů a trendů, ať už se jedná o oblast zpravodajství, publicistiky, literatury a v mnoha případech také virtuální svět internetu. (Mendel, Ostránský, & Rataj, 2007) Lze říci, že od roku 2001 dochází také k výrazné změně způsobu argumentace, pomocí které se o tomto náboženství pojednává. Stále méně se totiž přihlíží k historickým faktům a reáliím a přiklání se spíše k silné ideologizaci pod vlivem aktuálních, často ale zcela okrajových událostí. (Ibid.) „*Ačkoliv v minulosti se o islámu hovořilo po většinou v souvislosti s ‘islámským terorismem’, ‘extrémismem’ či ‘islamismem’, zatímco někteří se stále*

snažili nervózní společnost uchlácholit slovy, že s islámem jako takovým to nemá co dočinění, v poslední době se daná rétorika poněkud pozměnila. Problémem není „islámský terorismus“, nýbrž islám jako takový.“ (Mendel, Ostřanský, & Rataj, 2007: 438) Podporu těmto výrokům dávají i nejrůznější protiislámské organizace a iniciativy, které oslovují své stoupence převážně na internetu a organizují různé demonstrace, a které ve sledovaném období vystupovaly.¹⁹

O problému nedostatečné osobní zkušenosti s muslimy a přemíře mediace hovoří i Martina Křížková ve své mediální analýze s názvem *Neviditelná menšina - analýza mediálního obrazu českých muslimů* (2006), zrealizovaném pod záštitou Multikulturního centra Praha: *„Vzhledem k malému počtu muslimů na českém území a zároveň předpokládané silné mediální akcentaci problémů spojovaných s islámem ve světě v poslední době, se v české veřejnosti mohou vytvářet názory, které neodpovídají realitě skutečného života muslimské komunity v Čechách, ale mohou zprostředkovaně ovlivňovat jejich zdejší životní prostor.“* (Křížková, 2006) Dodává, že vysoký stupeň mediace, který je pro náš civilizovaný svět charakteristický, vytváří ve společnosti zajímavý paradox. Často dochází totiž k tomu, že se některé společenské procesy a jevy dostávají do povědomí příjemců mediálních sdělení mnohdy o hodně dříve, než je jejich reálná zkušenost v běžném životě. Lidé pak nemají možnost racionální konfrontace a často zůstávají jen u své „mediální zkušenosti“. (Křížková, 2006; srov. Ostřanský, 2013)

Ze závěru výzkumu (Křížková, 2006) vyplývá, že je bez pochyby možné z analyzovaných článků vysledovat všudypřítomný stereotyp, kdy jsou muslimové prezentováni nejčastěji jako cizinci s důrazem na jejich odlišnost, která je vesměs chápána negativně. Nejvíce se o muslimech informuje ve spojitosti s určitým konfliktem. Tento stereotyp je pak navíc ještě umocněn poměrně malým prostorem, který novináři tomuto tématu věnují.

Při širším pohledu na tuto problematiku zjistíme, že negativní ohlasy nevyvolávají zákonitě jen příslušníci islámu, nýbrž cizinci jako takoví. Výstižně tento vztah popisují Rita Kindlerová a Pat Lyons v knize s názvem *47 odstínů české společnosti* (2015). *„Česko patří mezi společnosti, které se nadprůměrně bojí cizinců. Podle průzkumu*

¹⁹ Viz Iniciativa Martina Konvičky (dříve Blok proti islámu), *Islám v České republice nechceme*, platforma Budoucnost Evropy, Eurabia.

Eurobarometer patříme mezi pět evropských států, jejichž obyvatelé nejvíce odmítají imigraci.“ (Lyons & Kindlerová, 2015: 224) Dodávají, že ačkoliv v Česku žije od roku 2008 stále relativně stejné množství cizinců, až 85 % respondentů ve výzkumu z roku 2015 uvedlo, že jich neustále přibývá. Příznačně je pak ovšem nadhodnocován počet cizinců z Východu a ze zemí třetího světa, tedy těch, kterých se Češi nejvíce obávají. (Ibid.: 224) „*Naše postoje k jevům, s nimiž nemáme bezprostřední zkušenosti, ovlivňuje veřejná debata a média. Zobrazování cizinců v médiích přitom v Česku nikdy nebylo nejlichotivější. Aktuální studie chybí, ale analýza z roku 2008 ukazuje, že 44 % zpráv o cizincích v Česku bylo negativních, 51 % neutrálních. Pozitivní vyznění mělo naprosté minimum zpráv.*“ (Ibid.: 226) Nejnebezpečnější rysem negativních článků potom je, že často o jedinci neříkají nic jiného než jeho národnost, čímž čtenáře nepřímou vybízejí, aby si negativní jev spojil právě s ní.

Všechna vina nemůže být samozřejmě přisuzována pouze médiím, která do jisté míry reflektují již existující nálady ve společnosti. Lyons a Kindlerová (2015) uvádí několik zásadních skutečností, proč se Češi cizinců výrazně obávají. Jedná se pak především o pocit ohrožení vlastní kultury, obavy z velké konkurence na pracovním trhu, strach z „vysávání“ sociálního systému a v neposlední řadě také strach z narůstající kriminality. Podobně jako v dalších státech pak podle autorů tyto obavy pramení především od lidí méně vzdělaných, kvalifikovaných a sociálně slabších. Nejen, že tito lidé mohou mít odlišný žebříček hodnot, cizince ve většině případů často méně znají a cítí se jimi více ekonomicky ohroženi. (Ibid.:226) Autoři však dodávají, že česká společnost je schopna rozlišovat za předpokladu, že má dostatek informací. „*Pro zákaz muslimského hidžábu je na rozdíl od burky či nikábu menšina populace.*“ (Ibid.: 227) Uvádí, že většina respondentů byla také raději pro trestání dílčích radikálních projevů náboženství, nikoliv pro zákazy namířené proti náboženstvím jako takovým. (Ibid.)

1.1.3 Shrnutí

Historie zahalování sahá až do starověkých a středověkých společností, kde byl závoj považován za symbol cnosti a praktikován pouze mezi městskými elitami. Muslimové zahalování převzali od národů, které v minulosti dobyli a teprve až v 19. století se závoj etabloval jakožto symbol islámu jakožto víry. Významy, které zahalování přiřazují muslimové, jsou ozdobení jedince, úcta k tradičním hodnotám a náboženství, skrytí identity, ale třeba taky protest proti sekulární moci.

Oproti jiným evropským státům má islám v České republice jedinečné postavení, které pramení především z geografické polohy této země, ale taky jejího historického vývoje a uzavřenosti, především pak dlouhá léta ve 20. století. V České republice žije pouze malé množství muslimů, a proto s nimi až na výjimky nepřichází česká většinová společnost do bližšího osobního kontaktu. Hlavním zdrojem informací se o nich tedy stávají média, přičemž z analýzy Martiny Křížkové (2006) vyplynulo, že český mediální obraz muslimů nabývá negativního charakteru. Výzkum Lyonse a Kindlerové zase říká, že se český národ obává cizinců jako takových obecně.

1.2 Média

Následujících několik kapitol je věnováno mediálním teoriím, které slouží k ukotvení analytické části a podílí se na teoretické základně této práce. Jak bylo již v úvodu napsáno, na daný problém pohlížím z perspektivy sociální konstrukce médií, která vychází ze sociální konstrukce reality. Abychom mohli odpovědět na otázku, co vlastně znamená, že obraz muslimských šátek je mediálně konstruován, musíme objasnit následující pojmy. Konkrétně se jedná o *nastolování agendy (agenda-setting)*, *gate keeping* a *teorii zpravodajských hodnot*. Závěr této teoretické části je věnován vytváření morální paniky, neboť v ní média hrají důležitou roli.

1.2.1 Sociální a mediální konstrukce reality

Jelikož se tato diplomová práce zabývá mediálním obrazem muslimských šátek, můžeme tento jev považovat za mediální konstrukt. Jako výchozí koncept a teoretické ukotvení se nabízí teorie sociální konstrukce reality od Petera Bergera a Thomase Luckmanna, kterou můžeme aplikovat také na mediální sféru.

Teoretickými východisky jejich knihy se stejným názvem *Sociální konstrukce reality*, která v českém překladu poprvé vyšla v roce 1999, jsou tři hlavní teze. „*Společnost je výtvořem člověka. Společnost je objektivní realitou. Člověk je výtvořem společnosti.*“ (Berger & Luckmann, 1999: 64) K těmto třem tezím se váží tři procesy. Při interpretaci výroku „*Společnost je výtvořem člověka.*“ hovoříme o tzv. *externalizaci*, což je proces, ve kterém člověk aktivně tvoří sociální řád. Druhý výrok o objektivní realitě odkazuje tentokrát na *objektivizaci*, ve které jde o proces, kdy se naše vnější prostředí, ve kterém žijeme, stává objektivním/nezávislým na nás jako konkrétních aktérech. V posledním případě hovoříme o člověku jako výtvořu společnosti, který je spojován s procesem

internalizace. Při té dochází k přijetí/osvojení objektivního sociálního řádu. (Berger & Luckmann, 1999)

Sociální realita, se kterou výše zmínění autoři pracují, není sociálním aktérům dána jako objektivní fakt, nýbrž je neustále znovu kontinuálně konstruována v procesu sociální interakce a sociální komunikace. (Petrušek et. al., 1996) Konkrétně je definována jako „*vlastnost náležící jevům, kterým přisuzujeme existenci nezávislou na naší vlastní vůli*“ (Berger & Luckmann, 1999:9) Z výše uvedeného tedy vyplývá, že realita není pouze jedna, ale může jich být v podstatě bezpočet. Mediální obraz, o kterém hovoříme, je právě jedna z těchto „realit“, kterou média prezentují.

Klíčovou roli v konstrukci sociální reality podle Bergera a Luckmanna hraje *jazyk*. Na tomto místě můžeme tuto teorii přiřadit také k médiím, pro která je jazyk primárním nástrojem sdělování informací. Jazyk nejenže svět kolem nás reflektuje, podílí se také na jeho vytváření. (Ibid.) Důležitou úlohu hraje také již u výše zmíněného procesu objektivizace, jelikož „*vtiskuje objektivovanému sociálnímu světu logiku*.“ (Ibid.: 67) Jazyk vychází z našeho každodenního života, ve kterém odkazuje na naše každodenní zkušenosti. Ty jsou pro naše zorientování typizovány do široké škály kategorií, kterým rozumí i ostatní lidé. (Ibid.) Stejným způsobem jsou typizováni i muslimové, či konkrétně v případě našeho výzkumu muslimské šátky, v rámci různých zkušeností vycházející z této *reality* médií. Následující typizace, které média vytváří, jsou nadále distribuována a ukotvována ve společnosti.

Média využívají různé mechanismy, pomocí kterých mediální konstrukci reality vytváří. V tomto procesu pak dochází k „*transformaci předobrazu reálného světa (událost) v mediálně konstruovaný obraz (zpráva)*.“ (Numerato, 1999:7) Reifová (2004) uvádí, že realita zpravodajské obsahy z pohledu sociální konstrukce reality nepředchází, ale vzniká teprve ve chvíli, kdy je definována. Tato teorie je pro tuto práci důležitá, jelikož novináři nejsou nikdy schopni prezentovat objektivní, věrný obraz reálného světa, a tak se tedy vždy musí jednat o jeho obraz konstruovaný. Jsou to právě masová média, která se na procesech interpretování, definování, a tedy na vytváření reality, silně angažují. „*Vznik reality v masových médiích a jejich zpravodajských obsazích potom probíhá tak, že masová média nekoordinují své významy s realitou na nich nezávislou, ale naopak na straně publika dochází ke koordinaci skutečnosti s mediálními obsahy*.“ (Reifová, 2004: 107) Za skutečné jsou označovány jen ty úseky

skutečnosti, které jsou stvrzeny vyobrazením v médiích. Realita je tak permanentně srovnávána s mediální produkcí. Části skutečnosti, které nebyly zobrazeny v médiích, nejsou registrovány, a tudíž jim není připsán status reality. (Reifová, 2004)

V následujících několika podkapitolách budou principy vytváření mediální reality podrobněji vysvětleny. Pracovníci v mediální sféře je praktikují většinou nevědomě, jsou spíše doprovodným projevem mediálních organizací a jejich provozu. (Ibid.)

1.2.1.1 Nastolování agendy

Důležitou teorií v rámci mediální konstrukce reality je tzv. *nastolování agendy* neboli *agenda setting*. Autory této teorie jsou Maxwell E. McCombs a Donald L. Shaw, kteří poprvé publikovali závěry svého výzkumu v článku s názvem *The agenda-setting function of the mass media*, vydaném v roce 1972. McCombs a Shaw zkoumali postoje nerozhodných voličů v předvolební kampani v roce 1968 v americkém městě Chapel Hill v Severní Karolíně. (Reifová, 2004; srov. Trampota & Vojtěchovská, 2010) V období tří týdnů pak pozorovali vývoj postojů u těchto nerozhodných voličů v porovnání s množstvím politických novinových článků v devíti dostupných médiích v tomto městě. „Výzkum prokázal téměř dokonalou korelaci mezi pěti nejsledovanějšími tématy nastolovanými mediální agendou a pěti nejzdůrazňovanějšími tématy reflektovanými ve veřejné agendě (reprezentované nerozhodnými voliči).“ (Ibid.: 16) Došli tedy k závěru, že „masová média předem určují, které otázky budou v dané době pokládány za obzvláště důležité.“ (McCombs & Shaw, 1972 in Kunczik, 1995: 198) Jejich teorie byla později několikrát potvrzena v dalších výzkumech.

Média tedy tím, že do svých obsahů vybírají určitá témata a jiná zase opomíjejí, určují, co budou jejich konzumenti považovat za důležité, a co nikoliv. Jádrem tohoto konceptu je pak to, že „médiá nemusejí být schopna určovat, co si lidé mají myslet, ale jsou úspěšná v určování, o čem mají přemýšlet.“ (Cohen, 1963 in Trampota, 2006: 113) V tomto kontextu hovoří Kunczik (1995) o „mediální realitě“, která je esenciální pro aktuální jednání lidí. Prochází-li totiž společnost hodnotovou proměnou, mají média velkou šanci, aby lidi přímo ovlivnila tak, jak si podavatel přeje. Princip nastolování agendy totiž vychází ze dvou předpokladů. Prvním z nich je ten, že média nejsou jen pouhými zrcadly reality, ale realitu taktéž filtrují a tvarují. Druhým

předpokladem je pak to, že kladení důrazu na relativně malý počet témat v určitém momentě, směřuje veřejnost k vnímání těchto témat jako důležitějších než ostatní. (Weaver, 1984 in Trampota, 2006) Koncept nastolování agendy se opírá o proces *gate keepingu*, kterému je věnována následující podkapitola.

1.2.1.2 Gate keeping

V procesu nastolování aktuálního mediálního a veřejného diskurzu je potřeba postoupit ještě o krok dále, a to přímo do mediálních organizací, ze kterých mediální obsahy vycházejí. Podle Trampoty (2006) musí být produkce zpráv v demokratických společnostech postavena na důvěře v objektivizační postupy při tvoření mediálních produktů, jelikož je úzce spojena s osobou zpravodaje, redaktora či editora. Jsou to totiž přesně ti, kteří rozhodují o tom, co se objeví v novinových člancích a co „skončí v koši“. Konkrétní rozhodovací procesy konkrétních lidí v mediálních organizacích jsou tedy klíčovými faktory v procesu tvorby mediální reality. (Trampota, 2006)

Zkoumáním průběhu výběru událostí do zpráv se v 50. let 20. století zabýval americký sociolog David M. White. Ve svém výzkumu použil obrazného pojmenování *gatekeeping* neboli hlídání brány a *gatekeeper* neboli vrátný. „*Výchozím bodem tohoto konceptu je skutečnost, že se novináři při výkonu své profese setkávají s ohromným množstvím potencionálních zpráv, z nichž jen omezené množství mohou využít v obsahu svého média.*“ (Ibid.: 38) White se pak pokoušel zjistit, jak se novináři s tímto nadbytkem informací vypořádávají a podle čeho určují, co se do zpráv dostane a co nikoliv. Na základě toho vytvořil model procesu, kdy potencionální zpráva prochází pomyslnou branou a tento vrátný, ať už se jedná o redaktora, šéfredaktora či editora, rozhodne o tom, jestli ji pustí dovnitř. (Ibid.)

Ze závěru jeho výzkumu následně vyplynulo, že se „*výběr událostí do zpráv ukázal jako velmi subjektivní a související s hodnotovým úsudkem založeným na zkušenostech, postojích a očekáváních gatekeepera.*“ (Ibid.: 39) Tento gatekeeper má tedy podle něj absolutní moc nad výběrem zpráv. Vlivy, které se pak na konkrétním výběru zpráv podílejí, lze rozdělit do několika kategorií.

Shoemakerová (1996 in Trampota, 2006) rozlišuje úrovně individuální, extramediální, ideologickou, úroveň mediálních rutin a organizace. Z toho pramení, že na konečném výběru zpráv se nepodílí pouze jeden gatekeeper, ale je jich celá řada s ohledem na

mediální hierarchii. (Trampota, 2006) Velkým přínosem jeho výzkumu bylo, že se zaměřoval přímo na průběh výběru událostí, čímž se metodologicky odlišuje od konceptu *zpravodajských hodnot*, který se soustředí až na konečný obsah již vybraných zpráv. Tento koncept je dále rozebrán v nadcházející podkapitole.

1.2.1.3 Zpravodajské hodnoty

Za zpravodajské hodnoty neboli *news values* považujeme všechny znaky zprávy, které určují pravděpodobnost toho, že daná událost či informace projde pomyslnou branou *gatekeepera* a stane se mediálním produktem. Jedná se tedy o rys události, který je v daném sociokulturním prostředí médií považován za zpravodajsky typický či žádoucí. (Reifová, 2004) V důsledku toho vyplývá, že má zpravodajství velmi stabilní a poněkud předvídatelný charakter.

Označení *news value* poprvé použil v roce 1922 Walter Lippmann v knize *Public Opinion*. Podle Lippmana se mohou za zpravodajské hodnoty označovat především *jednoznačnost události, překvapivost, prostorová blízkost, osobní zaujetí a konflikt*. (Jirák & Köpplová, 2003: 77) S metodologicky podloženou analýzou zpravodajských hodnot pak přišli v roce 1965 Johan Galtung a Marie Ruge v článku o norském zahraničním zpravodajství. Ti hovoří o třech kategoriích – organizační, žánrové a sociokulturní. „Mezi sociokulturní a žánrové zpravodajské hodnoty patří *blízkost předmětu zprávy, její jednoznačnost, jednoduchost, kulturní pochopitelnost, novost, průběžnost a možnost dalšího rozvoje, vztah k elitním národům či státům a vztah k elitním osobám či k celebritám, možnost personalizace, negativita, překvapení a podobnost s dřívějšími zprávami*.“ (Ibid.: 77) Mezi organizační a současně sociokulturní pak řadí *předvídatelnost*. Denis McQuail (2009) zase tvrdí, že výběr zpravodajských hodnot reflektuje povahu západních médií. Ta se zaměřují hlavně na *jednotlivce*, především na významné osobnosti, a pak také na *negativní, dramatické či násilné události*.

V praktické části této práce se posléze zaměřuji na několik z nich. Konkrétně se jedná o hodnoty negativity, konfliktu, popř. dramaturgie události, na kterých jsou postaveny výzkumné otázky a hypotézy této analýzy.

1.2.2 Vytváření morální paniky

V předchozích podkapitolách byly vysvětleny principy, jakými vzniká konstrukce mediální reality. Na tomto místě považuji za důležité zmínit také teorii morální paniky, na jejímž vytváření a šíření se média velmi silně podílejí, a která s tématem této práce taktéž úzce souvisí. O vytváření morální paniky poprvé napsal Stanley Cohen ve své studii *Folks Devils and Moral Panics* z roku 1972, ve které zkoumal reakci médií, veřejnosti a jiných společenských institucí v souvislosti s nepokoji Britů ve městě Clanton. Hlavní roli v této kauze sehrála právě média, která z poměrně nevýznamné události udělala prvostránkovou novinovou senzaci. (Volek, 2000)

Historicky jsou zaznamenávány periodické vlny úzkostných až násilných reakcí, vycházející z obav z narušení sociálního, kulturního či politického statusu quo, respektive tradičních hodnot rodin a sociálního řádu. (Ibid.) Podobné reakce jsme mohli zaznamenat taktéž s nástupem migrační vlny v roce 2015, kdy do Evropy začalo proudit velké množství jak ekonomických migrantů, tak uprchlíků převážně ze zemí Blízkého a Středního východu. Média za takto obtížné situace hrají samozřejmě klíčovou roli. Způsob, kterým však o těchto událostech informují, značně ovlivňuje atmosféru ve společnosti a může v takovém případě vést právě až k morální panice. *„Pro fungování morální paniky je charakteristická především neadekvátní, přeexponovaná reakce všech aktérů – médií, represivních složek, politiků i různých nezávislých skupin. Zvláště zpravodajská média mají tendenci přepínat míru emocionality a přehánět například kvantitativní ukazatele.“* (Volek, 2000: 99) Klíčovým stavebním materiálem je pak mediálně oblíbený pojem *krize*, který činí událost velmi zpravodajsky závažnou, čímž ji legitimuje do zpravodajského zařazení. (Ibid.)

Jelikož je většina migrantů a uprchlíků muslimského původu, kterých, jak bylo zmíněno již výše, se Češi poměrně obávají, zvedla se ve společnosti vlna nesouhlasu s jejich přijetím do České republiky²⁰. Na podzim roku 2015 se v České republice konala řada demonstrací, kde lidé hájili své „křesťanské hodnoty“, „budoucnost svých dětí“ či „bojovali proti zavedení práva šaría“. Vypozorovat můžeme klasické charakteristiky, které uvádí Volek (2000). *„Nabývají povahu kampaně, tažení proti nějaké skupině či jednotlivci. Obrací se k lidem, kteří jsou znepokojeni zjevnou*

²⁰ Stejně jako všeobecná kritika migrační politiky Evropské unie.

destrukcí sociálního řádu a cítí se ohroženi, respektive postrádají bazální důvěru či pocit ontologické bezpečí ve vztahu ke statu quo. Morální kampaně obvykle nechávají skutečné příčiny daného sociálního problému nepovšimnuty [...]“ (Volek, 2000: 99) Morální panika pak jako druh sociálního jednání vede taktéž k sociální exkluzi, tedy k vyloučení ať už jednotlivce či sociální skupiny ze společnosti.

Ve své analýze bych tedy na teorii vytváření morální paniky chtěla navázat a zkoumat, zda se ve člancích o muslimských šátcích tyto tendence také vyskytují.

1.2.3 Shrnutí

Sociální realita, ve které žijeme, nám není objektivně dána jako fakt, nýbrž je neustále konstruována v procesech sociální interakce a komunikace. V procesu konstruování reality tvoří klíčového činitele právě média. V rámci těch existuje několik procesů, kterými k vytváření mediálního konstrukt reality dochází. Patří zde teorie *nastolování agendy* neboli *agenda-setting*, která hovoří o tom, že média disponují značnou silou v nastolování mediálního a veřejného diskurzu, resp. určují, co bude společnost považovat za důležité, a co nikoliv. Na tuto teorii navazuje koncept *gate-keeping*, ve kterém tito „vrátní“ v mediálních organizacích určují, která zpráva projde těmito pomyslnými vrátky a stane se v závěru mediálním produktem. Aby k tomuto procesu však mohlo dojít, musí daná informace či událost disponovat určitými *zpravodajskými hodnotami*, které předurčují, že se zpráva dostane do tohoto užšího výběru z celého kvanta informací, se kterým musí novináři dennodenně pracovat a vybírat z nich. Mezi nejvýraznější zpravodajské hodnoty považujeme například *jednoznačnost*, *jednoduchost* nebo také vyhledávání *negativních a dramatických událostí*. Vybrané hodnoty jsou následně použity pro obsahovou analýzu, stejně jako *teorie morální paniky*, které se věnovala poslední část tohoto teoretického bloku. Neadekvátními a zveličujícími reakcemi mohou totiž média ovlivnit pohled nahlížení na danou událost, skupinu či jednotlivce ve společnosti, čímž mohou vést až k sociální exkluzi.

2 METODOLOGICKÁ ČÁST

Druhá část této bakalářské diplomové práce je věnována metodologii, ve které je popsán cíl výzkumu a zdůvodněn výběr konkrétních médií, se kterými pracuji v analytické části. Presentována zde jsou také klíčová slova, pomocí nichž byl vytvořen datový soubor. Na tomto místě jsou položeny výzkumné otázky, stejně jako hypotézy, společně s jejich operacionalizacemi. Jelikož se tato práce zabývá jak kvantitativní, tak kvalitativní mediální obsahovou analýzou, jsou zde popsány jejich hlavní charakteristiky a postupy.

2.1 Cíl práce, výzkumné otázky a hypotézy

Cílem této bakalářské diplomové práce je analyzovat a popsat, jaký mediální obraz vytváří vybraná česká internetová média o tematice zahalování muslimů. Tímto bych chtěla přiblížit, jak může být tato skutečnost vnímána skrze informace, které čtenářům média zprostředkovávají.

Pro potřeby této analýzy byly stanoveny čtyři výzkumné otázky – jedna hlavní a tři dílčí. S ohledem na výše zmíněná fakta v teoretické části práce již víme, že všeobecný český mediální obraz muslimů prošel za poslední dekádu velkými změnami a jeho charakter se dá označit za negativní. Na základě toho se dá rovněž předpokládat, že tomu bude obdobně i u tematiky muslimských šátků. Abych to však mohla empiricky doložit, pokládám si pro tuto analýzu následující otázky.

Hlavní výzkumná otázka:

- *Jaký obraz konstruuji média o muslimských šátcích?*

Dílčí výzkumné otázky:

- *Je muslimský šátek v médiích prezentován jako element diskriminace?*
- *Pochází větší podíl článků o muslimských šátcích v českých médiích ze zahraničí?*
- *Nachází se největší podíl článků o muslimských šátcích v bulvárním médiu?*

V návaznosti na výzkumné otázky uvádím stanovené hypotézy a jejich operacionalizace:

H1: Tematika muslimských šátků je zpracována negativně.

S ohledem na výsledky dalších výzkumů, které byly již výše v práci uvedeny, předpokládám, že bude celkový mediální obraz zahalování muslimů pojmán negativně, popř. se vztahovat ke konfliktním událostem.

H2: Muslimský šátek je v médiích prezentován jako předmět diskriminace.

Předpokládám, že většina nalezených článků s tematikou zahalování muslimů, bude odkazovat na události, ve kterých byl závoj předmětem diskriminace, xenofobie či rasismu. Termín diskriminace v rámci této práce používám jako negativní rozlišení lidí právě s muslimským šátkem, kterým z důvodu jeho nošení byla způsobena nějaká újma, působil jako překážka či byl zakázán, nebo bylo na ženách zahalených do šátků z toho důvodu pácháno jakékoliv násilí. V opačném případě jsou také za diskriminační označeny takové články, které referovaly o povinnosti zahalení v muslimských zemích, aniž by tak žena za jiných okolností činila.

H3: Větší podíl článků se vztahuje k zahraničním událostem.

Vzhledem k tomu, že se v České republice nachází jen velmi malá muslimská komunita, se domnívám, že větší podíl článků bude informovat o událostech, které se udály v zahraničí.

H4: Nejvíce článků se nachází v bulvárním médiu.

Jelikož mají média bulvárního typu tendence k vyhledávání senzace a vyvolávání emocí, odhaduji, že se bude nacházet největší množství zkoumaných článků právě v této kategorii, resp. bude v tomto případě pocházet ze serveru *Blesk.cz*.

2.2 Výběr online médií

K výběru konkrétních online médií byl nápomocen server *Netmonitor.cz*, ze kterého bylo vybráno prvních pět nejčtenějších zpravodajských serverů, jelikož lze předpokládat, že tyto informace budou mít na čtenáře nejvyšší sociální dopad. Na první příčce je podle *Netmonitoru* nejnavštěvovanější server *Seznam.cz*, který však není čistě zpravodajský portál, a proto byl z výběru vyřazen. Další pozice pak zastupují servery

Novinky.cz, *Super.cz*, *iDNES.cz*, *Sport.cz* a *Blesk.cz*. Při mapování bylo však zjištěno, že se na serverech *Super.cz* a *Sport.cz* vyskytl dohromady pouze jeden jediný článek, který referoval k tematice muslimského zahalování. Z tohoto důvodu byly tyto dva servery z analýzy taky vyloučeny. V konečném výběru a analýze nám tedy poslouží portály *iDNES.cz*²¹, *Blesk.cz*²² a *Novinky.cz*²³.

2.3 Výběr článků: klíčová slova, časový rámec a kritéria

Výběr konkrétních článků byl proveden prostřednictvím internetové databáze Anopress IT, stejně jako na webech daných online deníků. Články jsou vyhledávány pod klíčovými slovy *muslimský šátek*, *hidžáb*, *hidjab*, *nikáb*, *niqáb*, *čádor*, *burka*, *burkini*, *zahalení muslimů*, *zahalení muslimek* a dalšími odvozenými tvary těchto slov.

Za časový rámec bylo pro tuto analýzu zvoleno období od 1. 1. 2013 do 30. 6. 2016. Daný časový úsek se ukazuje jako ideální, vzhledem k tomu, že roční analýza by neposkytla dostatečné množství materiálu, jelikož se jedná o velmi specifické téma. V roce 2013 se na české muslimské scéně objevily taktéž první konflikty ve veřejném prostoru z důvodu zahalení muslimským šátkem. Proto je zajímavé začít právě v tomto roce a zachytit, jak o těchto konfliktech média pojednávala a jaké informace se ke čtenářům dostávaly. S ohledem na časovou realizaci této diplomové práce je pak zahrnuta pouze polovina roku 2016.

Aby se článek stal jednotkou této analýzy, musí splnit několik kritérií. Mezi první dvě klíčová kritéria logicky patří *zdroj* (*iDNES.cz*, *Novinky.cz* nebo *Blesk.cz*) a *datum vydání* článku (1. 1. 2013 – 30. 6. 2016). Dalším kritériem je to, aby se článek explicitně věnoval *pouze tematice muslimského šátku*. Pokud je nějaké z klíčových slov v článku zmíněno, přesto se jeho téma věnuje jiné problematice a nikoliv přímo zahalení, není takový článek do analýzy zahrnut. Nashromážděná data jsou následně zpracována v programu STATISTICA a Excel. Následující podkapitola přibližuje kontext médií, se kterými pracujeme v následné analýze.

²¹ Denní návštěvnost tohoto serveru ke dni 6. 11. 2016 činila 951 548 reálných uživatelů. (NetMonitor, 2016)

²² Denní návštěvnost tohoto serveru ke dni 6. 11. 2016 činila 425 840 reálných uživatelů. (NetMonitor, 2016)

²³ Denní návštěvnost tohoto serveru ke dni 6. 11. 2016 činila 1 060 539 reálných uživatelů. (NetMonitor, 2016)

2.4 Zázemí vybraných médií

iDNES.cz

Zpravodajský portál *iDNES.cz* patří do mediální skupiny MAFRA., a.s., kterou od června roku 2013 vlastní Andrej Babiš, resp. koncern AGROFERT. Do této společnosti patří také jeho tištěná verze deník *Mladá Fronta DNES*, společně s dalšími novinami jakými jsou například *Lidové noviny*, *Metro* nebo *5plus2*, společně s jejich elektronickými verzemi. Server *iDNES.cz* je největším webovým portálem této společnosti a vznikl již 12. ledna 1998.

Profil společnosti jej prezentuje následovně: „*Portál nabízí obrovskou škálu obsahu, hlavní roli hrají zprávy z České republiky, ze zahraničí, z ekonomiky či s kriminální tematikou. iDNES.cz je ale mnohem více. Nabízí také magazíny se zaměřením na kulturu, bydlení, moderní technologie, auta, celebrity či jiné sekce zaměřené na muže či ženy.*“ (MAFRA, a.s., 2016) Měsíční návštěvnost toho serveru dosahuje až 4 milionů reálných uživatelů. (Kejlová, 2013)

Blesk.cz

Server *Blesk.cz* je internetovou verzí tištěného bulvárního deníku *Blesk*, které společně od srpna roku 2014 vlastní mediální dům Czech News Centre a.s. Předchozím vlastníkem byla společnost Ringier Axel Springer Media AG.

V září roku 2016 překonal portál *Blesk.cz* hranici 2,5 milionů čtenářů za měsíc. (CNC, 2016) Šéfredaktor Blesku Radek Lain, který je zároveň i šéfredaktorem online podoby o jejich médiu říká, že „*plní důležitou společenskou funkci. Snažíme se lidem zjednodušeně vysvětlovat, co se děje kolem nich. Naši čtenáři si nechodí kupovat bulvár, chodí si kupovat noviny. A s tou zodpovědností k tomu přistupujeme.*“ (Kyša, 2016) Mezi hlavní rubriky toho serveru pak patří sekce Celebrity, Zprávy, iSport.cz a Blesk pro ženy.

Novinky.cz

Portál *Novinky.cz* je provozován jako online magazín deníku *Právo* a společnosti *Seznam.cz*. Jsou vlastněny společností Borgis a.s. a od roku 2003 jsou s návštěvností téměř 3,8 milionů reálných uživatelů měsíčně jedním z nejnavštěvovanějších českých internetových serverů. Dle svých tvůrců nabízí *Novinky.cz* svým čtenářům „*smysluplný způsob, jak diskutovat u článků (díky tzv. korespondenční registraci)*

a také jako první zapojily čtenáře do tvorby zpravodajského obsahu (rubrika Vaše zprávy z regionů).“ (Seznam.cz, 2016)

2.5 Mediální obsahová analýza

Jako výzkumná metoda byla pro tuto práci vybrána kvantitativní a kvalitativní „tradiční“ mediální obsahová analýza. Tradiční z toho důvodu, neboť je považována za nejstarší, ústřední a také stále nejpoužívanější metodu výzkumu médií. (Berelson, 1952 in McQuail, 2009) Záměrně jsem se uchýlila ke kombinaci jak kvantitativní, tak kvalitativní analýzy, neboť se výsledky obou částí vzájemně doplňují a obě ke konečnému poznání této problematiky přispívají po svém. Propojení obou metod v rámci jednoho výzkumu se nazývá *triangulace*. (Trampota & Vojtěchovská, 2010; srov. Strauss & Corbinová, 1999)

Kvantitativní část analýzy nám umožní objektivně a systematicky popsat zkoumaný obsah. Cílem této metody je odpovědět na otázky zaměřující se na četnost. (Hendl, 2005) Základní postup pro provedení této techniky je podle McQuaila (2009) následující. Jedná se o *zvolení vzorku obsahu*²⁴, *vytvoření relevantního rámce kategorií vnějších referentů vztahujících se k účelu zkoumání*, *zvolení „jednotky analýzy“*, kterou může být slovo, věta, odstavec, obraz či celý článek. Následně radí pomocí *počítání frekvence zvolených jednotek obsahu zmiňujících se o relevantních tématech umístit obsah do připraveného rámce*. V závěru *vyjádříme výsledky jako celkovou skladbu vybraného vzorku obsahu podle frekvence výskytu hledaných referencí*. (McQuail, 2009: 375) Je důležité, aby vnější objekt reference byl zřetelně a jednoznačně spojen s referencí v textu, a také aby frekvence vybraných referencí objektivně vyjadřovala daný význam textu. (Ibid.) Výstupy z analýzy jsou následně zpracovatelné statistickými metodami.

Na druhou stranu kvalitativní část analýzy nám umožní odpovědět na otázku „Jak?“. (Trampota & Vojtěchovská, 2010) Touto technikou rozumíme výzkum, jehož výsledků nedosahujeme pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace. (Strauss & Corbinová, 1999) Metody kvalitativního výzkumu otevírají výzkumníkům prostor získat o jevu takové informace, kterých by pomocí

²⁴ Sedláková (2014: 310) při formulaci a výběru vzorku klade důraz na tyto atributy: jaké obsahy, v jakých médiích, za jaké období a na jakých výzkumných otázkách se bude zkoumat

kvantitativních technik dosáhli jen velice obtížně. V této části práce se dostávám na úroveň samotného textu zkoumaného obsahu, přičemž vycházím z techniky Milese a Hubermana (1994). V rámci této práce není kvalitativní analýze podroben celý soubor článků, nýbrž je použita právě technika výše zmíněných autorů, kteří doporučují výběr vzorku. Za účinnou metodu autoři považují výběr tří ukázkových příkladů, na základě jejichž analýzy je možné následný výsledek zobecnit na celý soubor dat. První ze vzorku by měl zastupovat očividně *typický* či *reprezentativní* příklad. Jako druhý pak příklad ryze *negativní*. Za poslední, třetí, by pak měl být zvolen příklad *výjimečný* či *rozporný*. Tím, že si z celkového souboru vybereme právě tyto případy - typický, negativní a výjimečný či rozporný - jsme schopni pokrýt potenciální hranice zkoumaného obsahu a zahrnout extrémny v různých směrech, stejně jako jejich typické zastoupení. Používání právě techniky výběru vzorku podle Milese a Hubermana (1994) umožňuje prozkoumání obsahu na různých úrovních v rámci celého zkoumaného souboru dat. (Miles & Huberman, 1994 in Macnamara, 2005)

Klíčovými elementy, které budou ve vybraných textech zkoumány a které Miles a Hubermann navrhuje, jsou pak například *přídavná jména*, která jsou používána pro popis dané tematiky, a která taktéž naznačují postoj autora textu k dané problematice. V našem případě tak půjde o popis muslimských šátků či akterů, které v daných událostech vystupovaly. Pozornost je věnována také *metaforám* užitým v textu. Sledovat můžeme taktéž *postavení vypravěče*. Důležitým aspektem je rovněž *sarkasmus*, *emotivní a expresivní vyjadřování* či *agrese*. Podstatnou roli hrají ve sledovaných člancích také *fotografie*, které mohou z velké části ovlivnit celkové mínění o dané události. (Macnamara, 2005)

Kvantitativní metoda tedy vychází z představy, že se poznání děje na základě interpretace a je tak vždy subjektivní povahy. V tomto případě je výzkumník nedílnou součástí výzkumu a je nezastupitelný. Tento postup se pak vyznačuje menší možností replikovatelnosti, jelikož změna výzkumníka by znamenala pravděpodobně i změnu výsledků. (Trampota & Vojtěchovská, 2010)

Sedláková (2014) uvádí zásadní limity obsahové analýzy, které velmi úzce souvisí již s výše zmíněnou problematikou mediální konstrukce reality. „*Zásadní omezení výzkumných postupů obsahové analýzy však naznačuje konstruktivistické paradigma. Jestliže významy jsou kulturně, sociálně a kontextově podmíněné a jsou v procesu*

sociální a mediální konstrukce reality neustále průběžně vyjednávány, ustavovány, stvrzovány a reprodukovány a jakákoliv 'fakta' jsou považována za dohodnutá, nelze pevně a jednoznačně stanovit ani význam jakéhokoliv sdělení.“ (Sedláková, 2014: 296) Dodává, že výsledek obsahové analýzy můžeme považovat za nový text s vlastním významem, který se ovšem vždy nějakým způsobem odlišuje od původních sdělení. I přes tato omezení však považuji tuto metodu pro účely této práce za vhodnou.

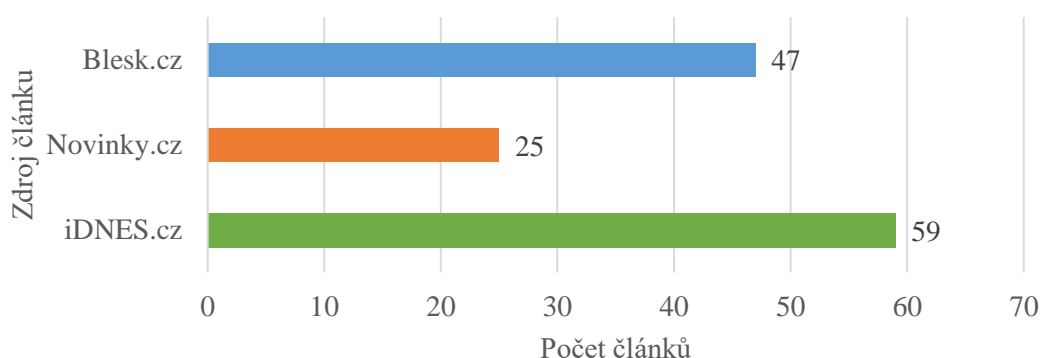
3 ANALYTICKÁ ČÁST

V této části práce jsou prezentovány výsledky provedené analýzy. Kapitola je pro lepší přehlednost rozdělena na část kvantitativní a část kvalitativní, ačkoliv spolu obě velmi úzce souvisí. V první části jsou uvedeny všechny číselné hodnoty vycházející z nashromážděných článků, společně s kategoriemi témat, do kterých byly články na základě příslušných kódů rozděleny. Druhá část se pak věnuje kvalitativní analýze vybraného vzorku případů.

3.1 Kvantitativní část

Po zohlednění všech kritérií, která byla pro analýzu stanovena (zdroj, časový rámec a klíčová slova), bylo celkově nalezeno 131 článků. Největší množství článků s tematikou muslimských šátků se nacházelo na zpravodajském serveru *iDNES.cz*, konkrétně se jednalo o 59 článků. Následoval bulvární server *Blesk.cz* s počtem 47 článků. Tímto tedy rovnou můžeme zamítnout výše stanovenou hypotézu č. 4, ve které bylo předpokládáno, že se většina článků s muslimskou tematikou bude nacházet právě v bulvárním médiu. Na posledním místě se umístil server *Novinky.cz* s 25 články. Výsledky jsou přehledně zpracovány v grafu č. 1.

Rozložení článků napříč vybranými médii

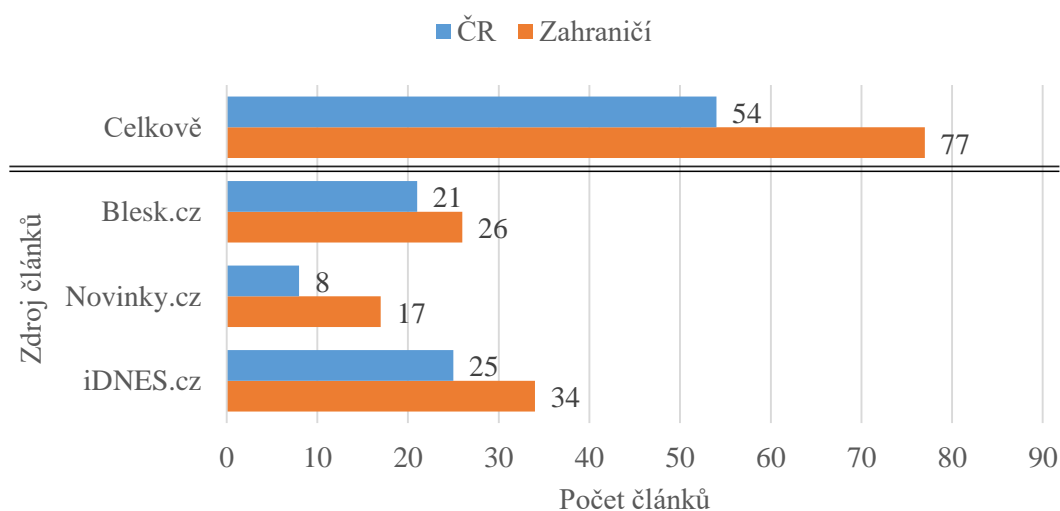

Graf 1: Rozložení článků napříč vybranými médii

Další fáze výzkumu byla zaměřena na původ informací, o kterých analyzované články informovaly. Konkrétně mě zajímalo, jaký podíl tvořily články, jejichž téma se vztahovalo k České republice, a jaký naopak články pocházející ze zahraničí. Hypotéza č. 3 předpokládala, že se větší počet článků bude vztahovat právě k událostem, které se udály v zahraničí. Tuto hypotézu se podařilo potvrdit, neboť bylo zjištěno, že se k zahraničnímu dění vztahovalo 77 článků (59 %), zatímco k událostem českého původu pouze 54 (41 %). Všechny tři zpravodajské servery pak informovaly více o událostech, jejichž původ pocházel ze zahraničního dění.

Na serveru *iDNES.cz* se ve stanoveném období objevilo 25 článků informujících o událostech, které se udály v České republice, zatímco 34 článků referovalo k událostem ze zahraničí. Zpravodajský portál *Blesk.cz* vydal 21 článků českého původu a 26 původu zahraničního. Zatímco na *Novinky.cz* bylo českého původu pouze osm článků, k zahraničnímu dění bylo napsáno článků 17. Konkrétní podíly shrnuje následující graf č. 2.

Rozložení článků dle původu informace

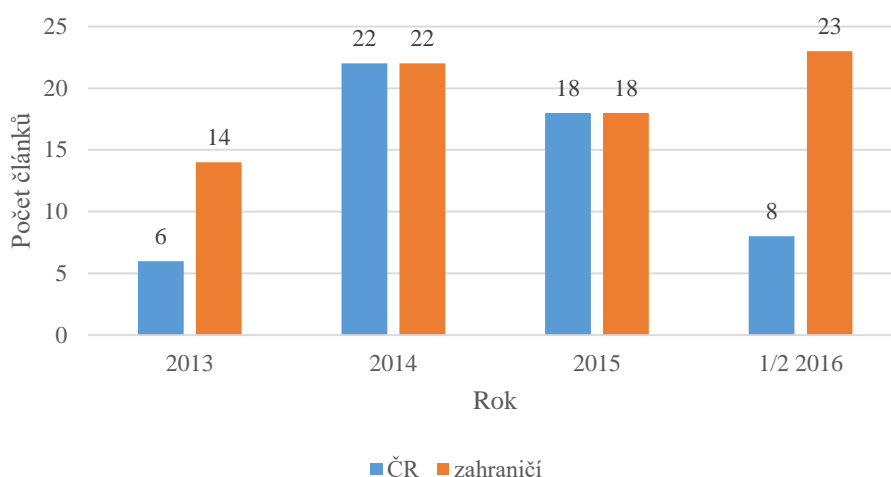

Graf 2: Rozložení článků dle původu informace

Sledujeme-li vývoj počtu článků v jednotlivých letech, můžeme vypořádat zajímavou dynamiku. Nejnižší počet článků týkajících se muslimských šátek byl vydán v roce 2013, konkrétně tedy pouhých 20. Z tohoto čísla bylo šest článků českého původu, 14 pak zahraničního. V roce 2014 celkový počet více jak dvojnásobně vzrostl, neboť tomuto tématu bylo věnováno 44 článků. Zajímavým faktem je, že podíl domácích vs. zpravodajských článků byl jak v tomto, tak následujícím roce (2015) stejný. Domácích a zahraničních bylo stejně po 22 člancích. Ačkoliv množství textů v roce 2015 opět kleslo, a to na číslo 36, opět byl podíl obou kategorií vyrovnaných – 18 článků z Česka, 18 ze zahraničí. Přestože byla do analýzy zahrnuta pouze první polovina roku 2016, můžeme pozorovat opětovný nárůst. Za prvních šest měsíců bylo vydáno 31 článků, z čehož pouhých osm bylo z českého prostředí a 23 ze zahraničí.

Můžeme předpokládat, že celkové číslo za rok 2016 by bylo pravděpodobně největší v rámci všech sledovaných let, jelikož se média v druhé polovině tohoto roku hojně věnovala problematice *burkin* a pokračující šátkové aféře ze zdravotnické školy v Praze, která bude níže podrobněji popsána. Tyto články už však nebyly do analýzy zahrnuty. Vývoj množství vydaných článků zobrazuje graf č. 3.

Vývoj počtu článků v jednotlivých letech

Graf 3: Vývoj počtu článků v jednotlivých letech

Zaměříme-li se na konkrétní témata, kterým se vybraná média v rámci informování o muslimských šátcích zabývala, najdeme poměrně široké spektrum událostí, ve kterých však můžeme najít příznačné shody a články tak zařadit do stejných kategorií. Pro lepší přehlednost se budu nejdříve věnovat tématům pocházejícím z České republiky a následně ze zahraničí. Na základě shodných tematických rysů byly články českého původu rozřazeny do celkem 10 tematických bloků. Za tímto označením se pak nachází buď soubor článků, nebo třeba jen jeden zástupce, pokud se jednalo o ojedinělé téma. V následující tabulce č. 2 jsou kategorie uvedeny společně s médii, ve kterých byly články vydány a jejich množství.

Tabulka 2: Přehled témat z českého prostředí

č.	Téma	Blesk.cz	iDNES.cz	Novinky.cz	Celkem
1	ŠÁT. AFÉRA PRAHA	5	10	4	19
2	VYJÁDŘENÍ POLITIKŮ	2	4	2	8
3	KONVERZE	3	3	0	6
4	TEPLICE	3	1	1	5
5	NAPADENÍ	2	3	0	5
6	ZAHALENÉ ČR OSOBNOSTI	3	0	0	3
7	UNESENÉ ČR ŽENY	2	0	0	2
8	ISLÁM VE VÝUCE	0	2	0	2
9	ZÁKAZ V NEMOCNICÍCH	0	2	0	2
10	VYJÁDŘENÍ MUSLIMŮ	1	0	1	2
Všechny skupiny		21	25	8	54

Jak je zřejmé, největší pozornost média věnovala kategorii *šátková aféra Praha*, pod kterou byly zahrnuty všechny články, které se věnovaly incidentu, který se udál v roce 2013 na pražské zdravotnické škole a který je stále aktuální a v soudním řízení. Média o této kauze vydala celkově 19 článků, z toho pak nejvíce server *iDNES.cz* s 10 články, následoval *Blesk.cz* s pěti články a na závěr *Novinky.cz* se čtyřmi články. Další významnou kategorií pocházející z českého prostředí tvořila *vyjádření politiků* k tématice muslimských šátků. Nejčastěji pak politici dostali prostor na serveru *iDNES.cz*. Na třetím místě se s počtem šesti článků umístily články informující o českých *konvertitkách*, mezi které patří například učitelka mateřské školy z Lišova²⁵. Následují články týkající se muslimů v *Teplicích*, které jsou domovem jak muslimské komunity, tak oblíbenou destinací muslimských turistů. Tři z pěti celkových článků se pak nacházely na serveru *Blesk.cz*. S počtem čtyř článků jsou další položkou články referující o *napadení* muslimských žen. Server *Blesk.cz* pak třikrát informoval o *zahalení českých osobností*, konkrétně o herečce Evě Holubové a dvakrát o Ivaně Zemanové, manželce prezidenta Miloše Zemana. *Blesk.cz* ve dvou článcích referoval o *unesených českých ženách* v Pákistánu. Dva články na serveru *iDNES.cz* pojednávaly o učitelce základní školy, která se při *vyučování o islámu* v hodině dějepisu zahalila názorně do nikábu, načež sklidila vlnu kritiky. Stejně na tom byly i články týkající se vhodnosti *zahalení v nemocničním prostředí*. K problematice muslimských šátků se předseda Ústředí muslimských obcí v ČR Muneeb Hassan Alrawi vyjádřil pouze dvakrát, a to jednou na serveru *Blesk.cz* a jednou na *Novinky.cz*. Z důvodu fámy, která v Plzni vyvolala *podezření z teroristického útoku*, napsal server *iDNES.cz* jeden článek.

Nyní se budu věnovat tématům pocházejícím ze zahraničí. Již při samotném kódování a následném zařazování do jednotlivých kategorií mohla být vysledována poměrně širší různorodost událostí a témat, o kterých média ve sledovaném souboru referovala. Celkově byly články rozděleny do 10 tematických bloků, které shrnuje tabulka č. 3.

²⁵Iva Špírková, která vyznávala původně křesťanskou vírou, se rozhodla konvertovat k islámu, s čímž začalo i její zahalování hidžábem, které v některých rodičích vyvolalo obavy či pochybnosti. Do diskuze se zapojil jak ředitel školy, tak starosta Lišova. Až na několik znepokojených rodičů však okolí učitelčinu změnu víry přijalo.

Tabulka 3: Přehled témat ze zahraničí

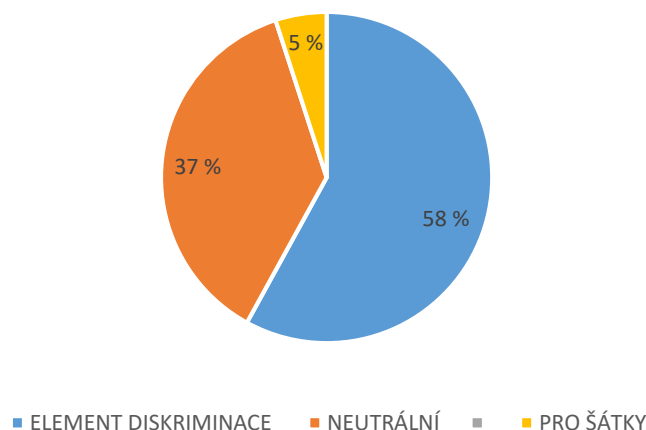
č.	Téma	Blesk.cz	iDNES.cz	Novinky.cz	Celkem
1	PŘEKÁŽKA	5	7	5	17
2	ZÁKAZ ŠÁTKŮ	1	5	7	13
3	DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE	4	5	2	11
4	KURIOZITY	2	6	1	9
5	NÁSILÍ	7	1	0	8
6	KONVERZE	4	2	0	6
7	ISIS	2	4	0	6
8	PROTEST PROTI ZAHALENÍ	0	3	0	3
9	NEZAHALENÍ	0	1	2	3
10	POVOLENÍ ŠÁTKŮ	1	0	0	1
	Všechny skupiny	26	34	17	77

Nejsilnějším kategorií pocházející ze zahraničí tvořily články, ve kterých muslimský šátek figuroval pro danou ženu jako *překážka*. Jednalo se o takové události, ve kterých bylo ženám z důvodu nošení šátku něco zakázáno či odepřeno, například článek o ženě, která vzhledem ke svému zahalení hidžábem nedostala pracovní místo. Nejvíce článků toho typu poskytl server *iDNES.cz*. Další silnou kategorií byly články informující o *zákazu šátků*, ať už rozhodnutím zákonů či soudů v různých evropských zemích. O těchto událostech nejčastěji informoval server *Novinky.cz*. Články, které čtenářům nabízely doplňující a rozšiřující informace o muslimských šátcích se umístily na třetím místě. Jednalo se například o články referující k novým trendům v nošení hidžábu či popisovaly typologii muslimských šátků obecně. Informace tohoto typu se ke čtenářům nejvíce dostaly na serveru *iDNES.cz*. V kategorii *kuriozity* jsou pak články, které informovaly o různých zajímavostech, jako například případ muže, který se s manželkou rozvedl hned v den svatby poté, co ji po obřadu poprvé spatřil. Do kategorie *násilí* byly zařazeny články, které odpovídaly kódům jako napadení, znásilnění, vražda, či třeba stržení šátků zahaleným ženám. Nejvíce takových článků se nacházelo na serveru *Blesk.cz*. Dalším tématem byla stejně jako v českém prostředí *konverze* žen k islámu a s tím související zahalení. V šesti článcích se o muslimských šátcích referovalo v souvislosti s teroristickou organizací *Islámský stát*. Server *iDNES.cz* dále ve třech článcích informoval o zahraničních *protestech proti zahalení*. Kategorii *nezahalení* tvoří články, které referovaly k událostem, ve kterých ženy

muslimského původu nebyly zahaleny, což způsobilo v dané zemi patřičný rozruch. Poslední kategorii tvoří článek, který referoval ve prospěch šátků, neboť referoval o zprávě z Německa, kde byl muslimským učitelkám šátek *dovoleno*.

Jelikož se jedna z výzkumných otázek zabývala tím, zda jsou muslimské šátky v médiích zobrazovány jako element diskriminace, byly všechny články znovu rozřazeny, a to tentokrát podle tohoto aspektu. Z následující analýzy pak vyplynuly celkově tři kategorie – články, kde jsou muslimské šátky zobrazovány jako *element diskriminace*; články, které naopak hovoří v jejich dobro, tedy *pro šátky* a poslední skupinu tvoří články *neutrálního* charakteru. Bylo zjištěno, že 76 článků z celkových 131, tedy 58 %, referovalo k muslimským šátkům jako k elementu diskriminace. Jednalo se pak například o „[...] *Žena seděla v první řadě přímo za dirigentem a až na oči měla úplně zahalenou tvář. Někteří členové sboru oznámili, že nebudou zpívat, dokud se problém nevyřeší. Divačku tudíž v přestávce opery La Traviata požádali, aby si buď sundala závoj, nebo odešla. Ona i její společník po této výzvě opustili budovu Opery.*“ (Novinky.cz, 21. říjen 2014). Článků, které hovořily v jejich prospěch, pak bylo šest, tvořily tedy pouhých 5 %. Mezi ně patřily například „*Muslimské policistky ve Skotsku budou moci nosit hidžáb jako oficiální součást policejní uniformy.*“ (Blesk.cz, 11. červen 2016) nebo „*Německé spolkové země nemohou plošně zakázat muslimským učitelkám nosit při vyučování na hlavě šátek.*“ (Blesk.cz, 13. březen 2015) Neutrálního charakteru pak bylo zbylých 49 článků, které z celkového počtu tvořily 37 %. Jako příklad mohu uvést „*Hidžáb - tradiční muslimský šátek, který zakrývá vlasy a krk - je s módou spjatý víc, než si většina lidí myslí. Hlavně mladé muslimky totiž jeho výběr i vázání často pojímají kreativně, je to pro ně plnohodnotný módní doplněk.*“ (iDNES.cz, 20. leden 2016) Tímto tedy můžeme potvrdit hypotézu č. 2, která předpokládala, že se v souboru bude nacházet větší podíl článků, které budou k muslimským šátkům referovat jako k elementu diskriminace. K této tezi také navíc přispívá fakt, že články hovořící pro šátky, implicitně naznačují, že se o element diskriminace jedná, neboť by jinak nemusely hovořit na jejich obranu. Podíl článků rozdělen podle tohoto aspektu shrnuje následující koláčový graf č. 4.

Podíl článků podle aspektu diskriminace

Graf 4: Podíl článků podle aspektu diskriminace

3.1.1 Shrnutí

V kvantitativní části této analýzy bylo zjištěno, že se v daném období a vybraných médiích vyskytlo 131 článků vztahující se k tematice muslimských šátků. Největší počet článků nabídl server *iDNES.cz*, následoval server *Blesk.cz*, nejméně článků pak vydaly *Novinky.cz*, čímž byla zamítnuta hypotéza č. 4, která předpokládala největší počet článku na bulvárním serveru *Blesk.cz*. Až 59 % článků se vztahovalo k zahraničnímu dění, zbylé pak k událostem z České republiky. Tímto byla naopak potvrzena hypotéza č. 3, která tento výsledek předpokládala. V českém prostředí byla nejvíce diskutovaná aféra ze zdravotnické školy v Praze, které média věnovala 19 článků. V zahraničních tématech tvořily velkou část články referující o šátcích jako o překážce či o jejich zákazu. Na tomto místě se tedy můžeme odkázat k výše zmíněné teorii zpravodajských hodnot a souhlasit, že jsou nejvíce zastoupeny články konfliktního a negativního charakteru. Potvrzena byla taktéž hypotéza č. 2, která předpokládala, že budou muslimské šátky nejčastěji označovány jako element diskriminace. Články toho typu tvořily 58 % z jejich celkového počtu.

3.2 Kvalitativní část

V této části práce se věnuji třem konkrétním příkladům, které jsem po potřebě této práce vybrala jako reprezentativní vzorek pro analýzu. Jak zmiňuji již v metodologické části, Miles a Huberman (1994) doporučují výběr tří příkladů – případ *typický a reprezentativní*, případ *negativní* a případ *výjimečný či rozporný*.

Za *typický* a *reprezentativní* příklad jsem si vybrala šátkovou aféru na zdravotnické škole v Praze z roku 2013, která je i dodnes (2016) stále aktuální a diskutovaná. Média tomuto incidentu věnovala největší množství článků, a tudíž jej s jistotou můžu zařadit do této kategorie. Za článek ryze *negativní* jsem vybrala článek ze serveru *Blesk.cz*, jehož titulek zní: „*ISIS trhá ženám prsy mučícím nástrojem kousáč. Za odhalení*“ (*Blesk.cz*, 26. únor 2016) Za poslední příklad, který by měl být *výjimečný* či *rozporný* byl vybrán článek ze serveru *Novinky.cz*: „*Saúdové mají skandál. Na obrazovce se objevila nezahalená moderátorka*“ (*Novinky.cz*, 5. srpen 2014)

Jako první se budu věnovat případu *typickému* a *reprezentativnímu*. Jedná se o incident z roku 2013, při kterém střední zdravotnickou školu v Praze opustily dvě dívky muslimského vyznání, neboť jim bylo podle jejich slov zakázáno nošení hidžábu. Jelikož se tomuto tématu věnovala všechna tři vybraná média, srovnám nyní, jak o tomto incidentu každá z nich referovala. Pokud bychom tento případ sledovali pouze na serveru *Blesk.cz*, dozvěděli bychom se, že dívky opustily školu kvůli tomu, že jim byly zakázány muslimské šátky, načež se jich zastala veřejná ochránkyně práv Anna Šabatová, která tento incident označila za diskriminaci a kritizovala laxní přístup České školní inspekce. Další článek, který zde byl tomuto tématu věnován, byl pouze o negativním postoji k šátkům prezidenta Miloše Zemana. Více se tomuto případu *Blesk.cz* již nevěnoval. Styl, jakým server *Blesk.cz* o tomto případě však informoval, byl poměrně emotivní a zdaleka se zde neobjevily všechny informace, které se později čtenáři mohli dočíst na druhých zpravodajských serverech. Poněkud expresivní byly již první řádky, které o tomto případě informovaly výroky jako „*Spor o právo nosit šátek dorazil i k nám!*“ a „*Česká škola či univerzita, v níž se to hemží hlavami pokrytými muslimskými šátkami,*“ které dané téma od samého počátku uvozují emotivně a negativně. (*Blesk.cz*, 9. listopad 2013; *Blesk.cz*, 29. srpen 2014) Silný dopad může mít také vyjádření vysoce postavené osobnosti, v tomto případě právě prezidenta Miloše Zemana, který se o šátcích vyjádřil slovy „*Začne to hidžábem, skončí burkou,*“ načež se v textu dozvíme, že „*proti tradičnímu křesťanskému symbolu přitom prezident nic nemá,*“ čímž explicitně šátky odsuzuje. (*Blesk.cz*. 16. říjen 2014)

O něco více informací pak poskyly *Novinky.cz*, avšak stále zde byla vynechány některá fakta, která se objevila na serveru *iDNES.cz*. Na serveru *Novinky.cz* se například čtenáři dozvěděli, že se na stranu Šabatové postavil také ministr školství Eduard

Zeman, načež však ombudsmanka sklídila kritiku u politiků Zdenka Škromacha, Marka Bendy a jejího zástupce Stanislava Křečka. K incidentu se na *Novinky.cz* vyjádřil taktéž tehdejší ministr školství Marcel Chládek, který proti šátkům sice nic nenamítá, ale požadovanou změnu školního řádu nepovažuje za nezbytnou. (Novinky.cz, 26. březen 2016) Jako poslední pak tento server informoval o změně školního řádu, který nyní uděluje výjimku pokrývky hlavy z náboženských účelů. Celkově jsme tedy na serveru *Novinky.cz* mohli vyzorovat negativní naladění vůči ombudsmance Šabatové, doprovázené titulky jako „*Šabatová to schytala za hidžáby*“ či větami typu „*Její výroky nejsou pro nikoho závažné*“ a „*Je to úlet.*“ (Novinky.cz, 28. srpen 2014) K povšimnutí byl také použitý sarkasmus v podání politika Marka Bendy, kterým se vyjádřil k možnosti přizpůsobení se další kultuře slovy: „*Když k nám přijdou lidožrouti a řeknou, my doma jíme lidi, tak je tady budou moci jíst taky?*“ (Ibid.)

Daleko komplexnější pohled na celý incident pak přinesl server *iDNES.cz*, který již v prvním článku o tomto případě uvedl, že ředitelka školy Ivana Kohoutová se studentkami před jejich nástupem probírala taktéž podmínky studia, kterými byly „*poskytování ošetrovatelské péče u mužů, nutnost dodržování hygienických předpisů pro zdravotnictví, očkování, krmení nemocných vepřovým masem, nošení zdravotnických uniforem, odlišných pokrývek hlavy ve zdravotnictví.*“ (iDNES.cz, 13. listopad 2013) Čtenáři se také dozvěděli, že po odchodu studentek bylo ve třídě provedeno sociometrické šetření a nebyly nalezeny žádné signály diskriminačního chování. Kromě informací, které nabízely také první dva zmíněné servery, bylo na *iDNES.cz* taktéž uvedeno, že ředitelka školy Kohoutová požaduje po ombudsmance Šabatové omluvu za to, že její chování označila za diskriminační. Uvedeno bylo také to, že Kohoutovou právně zastupuje advokát Oldřich Choděra, který na ni v případě neomluvy chystá žalobu. Čtenáři se dozvěděli, že kancelář veřejného ochránce práv byla do incidentu zapojena na popud Organizace pro pomoc uprchlíkům. Důležitým faktem, který první dva zpravodajské servery také neuvedly, bylo to, že se ředitelka Kohoutová ohradila tím, že „*šátky nebyly primárním problémem - Podle ní žákyně nebyly vyloučeny, ale zanechaly studia na vlastní žádost. Hlavní problém byl v tom, že škole nedodaly požadované doklady - povolení k pobytu v Česku a doklad o absolvovaném základním vzdělání.*“ (iDNES.cz, 24. září 2014).

Navíc bylo taktéž vyjádření advokáta Choděry, podle kterého Anna Šabatová překračuje pravomoci své funkce.

O samotných šátcích par server referoval stylem „*kus látky zhruba o velikosti metr a půl na metr a půl je tak důležitý, že mu ve čtvrtek magistrátní výbor pro vzdělávání věnoval hodinovou debatu.*“ a v několika případech zaujímali také negativní postoj vůči škole, ze které děvčata odešla. (iDNES.cz, 15. duben 2016). Jako příklad mohu uvést „*Tato zdravotnická škola v Praze 10 se sice na webových stránkách chlubí tím, že je bezbariérová, to se však netýká pokrývek hlavy, které zapovídá její školní řád*“ nebo „*Za zmínku stojí, že dívky, které měly problém s hidžábem, poté absolvovaly dvouměsíční rekvalifikační kurz pro pracovníky v sociálních službách, tedy pečovatelky. A to na Dívčí katolické střední škole. Potíže se šátky tam neměly.*“ (Ibid.)

Zaměříme-li se nyní na vizuální doprovod článků, které k tomuto případu referovaly, všimneme si jedno zásadního problému. U většího podílu těchto článků, které se zabývaly problematikou hidžábu se totiž nacházely fotografie, na kterých byly ženy zahaleny do čádu, který zakrývá větší část těla. U článku, který pak pojednával o zákazu burek, byla žena oděna v šátku nikáb, který na rozdíl od burky nemá přes oči síťku, ale ponechává pro oči volný prostor. V konečném důsledku je to pak pro nezkušeného čtenáře velice zavádějící, protože v podstatě neví, jaký šátek tedy vlastně dané dívky měly, popř. o zákazu jakého typu šátku se debatuje.

Zajímavým zjištěním bylo také to, že se u článků referujících o tomtéž incidentu, vyskytovaly fotografie podstatně odlišného konceptu, a to mnohokrát i v rámci stejného zpravodajského serveru. Rozdíl můžeme zřetelně vidět na příkladech níže přiložených fotografiích, z kterých jedna pochází z *iDNES.cz* a druhá z *Novinky.cz*. Na první fotografii můžeme vidět ženu s lehkým úsměvem, která je skutečně zahalená do hidžábu, navíc v jeho barevné kombinaci, která hned na první pohled působí daleko pozitivněji. Žena je zachycena v pracovním prostředí mezi muži a šátkem nezahalenou ženou, osobní kontakt pak tvoří její přímý pohled do fotoaparátu. Žena působí klidně a sebevědomě. Na druhou stranu druhá fotografie zobrazuje ženu zahalenou do čádu černé barvy, jejíž pohled mimo fotoaparát působí spíše dojmem sklíčenosti a obav. Ačkoliv obě fotografie doplňovaly článek o tomtéž incidentu, celkový dojem z celé události tvořily v obou případech podstatně odlišný.

Obrázek 1: Žena v hidžábu v pracovním prostředí (iDNES.cz, 1. říjen 2014)

Obrázek 2: Žena v čádku se sklíčeným výrazem (Novinky.cz, 26. srpen 2014)

Na základě výsledků z analýzy tohoto příkladu tedy můžu tvrdit, že se mediální obraz daného případu napříč vybranými médii poměrně razantně lišil. Pokud bychom brali v úvahu pouze prezentaci incidentu na serverech *Blesk.cz* a *Novinky.cz*, zdaleka se ke čtenářům nedostaly všechny informace, které uvedl server *iDNES.cz*. Přestože nejsem schopna říct, zda server *iDNES.cz* uvedl všechna existující fakta, v porovnání s předchozími dvěma servery dostali čtenáři daleko větší prostor k vytvoření si vlastního neutrálního názoru, neboť se dozvěděli větší množství potřebných informací. S nesprávnými příklady fotek pak ale v určitých případech pracovaly všechny tři analyzované zpravodajské servery.

Nyní se budu věnovat příkladu ryze *negativnímu*, za který byl vybrán článek ze serveru *Blesk.cz* pojednávající o mučících technikách teroristické organizace Islámský stát na ženách, které byly určitým způsobem nezahaleny. Autor článku v tomto případě oslovoval čtenáře přímo, navíc jim tykal, z čehož pramení značná emotivita a expresivita: „*Je ti vidět skrze hidžáb, nenosiš rukavice nebo si nedej bože dovolíš kojit své dítě na veřejnosti? Trest tě v iráckém Mosulu, který ovládají teroristé z ISIS, zcela jistě nemine.*“ (Blesk.cz, 26. únor 2016) Čtenáři se dozvěděli, že jsou ženy mučeny tzv. kousačem, který je v článku přirovnán k nástroji ze středověkých dob. „*Mučí je nástrojem zvaným kousač, kterým jim trhají prsy i maso z těla.*“ (Ibid.) V textu se objevily výpovědi dvou žen, přičemž jméno a věk bylo uvedeno pouze u jedné z nich. Teroristé údajně jednu z žen potrestali za to, že neměla na ruku rukavice, které si zapoměla doma. V druhém případě bylo ženě odtrhnuto prso poté, co byla přistižena na ulici, jak kojí své dítě. V úvodu článku je pak umístěna koláž dvou fotek, zobrazující tento nástroj, vedle kterého je fotka zahalené plačící ženy se sklíčeným výrazem. Pro lepší ilustraci přikládám danou fotokoláž.

Obrázek 3: Fotokoláž zobrazující nástroj k mučení a plačící ženu (Blesk.cz, 26. únor 2016)

Článek společně s fotkami působí velmi emotivně, navíc u něj není uveden zdroj dané informace, v jednom případě pak ani jméno citované osoby, což celkově nepřispívá k jeho relevantnosti a objektivitě. Článek tohoto typu pak u čtenářů bez pochyby vyvolává negativní emoce.

Jako poslední příklad, který měl být *výjimečného* či *rozporného* typu jsem vybrala článek ze serveru *Novinky.cz* referující o nezahalené moderátorce televizního zpravodajství, pocházející ze Saúdské Arábie, která zprávy moderovala z londýnského studia. Incident byl popsán jako „skandál“, který „vyvolal poprask a rozporuplné reakce.“ (Novinky.cz, 5. srpen 2014) V článku se dále dočteme, že „*striktní islámská pravidla v Saúdské Arábii požadují, aby se ženy oblékaly ‚zdrženlivě‘, tedy s pokrývkou zahalující hlavu.*“ (Ibid.) Mluvčí dané stanice se pak ohradil tím, že žena nevysílala ze studia v Saúdské Arábii, tolerovat však nebudou žádné prohřešky proti jejich hodnotám a způsobům. Prezentovány byly také rozdílné názory, které se pohybovaly od „*porušení národních tradic*“ po „*posílení ženských práv ve státě*“. Lidé se údajně také za ženu přimlouvali, aby nebyla z práce vyhozena. V článku byl uveden zdroj *The Independent* a místo ilustrační fotografie, jak tomu bývá běžně, obsahoval přímo konkrétní videozáznam daných zpráv. I přes několik výše zmíněných hodnotících slov považuji článek za vyvážený a díky konkrétní videoukázce za neutrální. Z vybraného souboru dat se pak jednalo o ojedinělou událost tohoto typu, o které vybraná média v daném časovém období informovala.

3.2.1 Shrnutí

Pro kvalitativní část této práce byly za vzorek dat vybrány tři příklady z celkového souboru podle techniky výběru vzorku od Milese a Hubermana (1994). Za *typický* a *reprezentativní* příklad byla vybrána šátková aféra v Praze z roku 2013. Jelikož se

jednalo o případ s největším zastoupením článků, bylo možno tento incident porovnat napříč vybranými médii. Analýzou bylo zjištěno, že se mezi sebou daná média výrazně lišila co do počtu informací, které k danému případu čtenářům poskytla. Čtenáři pak například na serveru *Blesk.cz* a částečně i na *Novinky.cz* nedostali možnost na incident nahlížet z pohledu různých optik, a tak bylo negativní světlo v podstatě namířeno jen na muslimské šátky, které byly uvedeny jako důvod odchodu studentek z dané školy. Z analýzy vyplynulo také to, že vybrané servery nepracují správně s ilustračními fotografiemi, které ve většině případů odkazovaly na jiný typ šátku, než o kterém pojednával daný text. Lišil se také celkový charakter použitých fotografií, ačkoliv se jednalo o tutéž událost, což může být ve výsledku poměrně zavádějící. Analýza *negativního* příkladu okryla práci s expresivními a emotivními výrazy, stejně jako fotografiemi, které celkově utvářely negativní naladění daného článku. Speklativní byla především relevantnost informací, neboť u článku nebyl uveden patřičný zdroj. Jako poslední byl analyzován případ *výjimečný* či *rozporný*, který na rozdíl od nesprávných ilustračních fotografií nabídl konkrétní videozáznam daného incidentu, uvedl zdroj informací a i přes několik hodnotících slov působil vyváženě a neutrálně.

ZÁVĚR

V této bakalářské diplomové práci jsem se pomocí metody kvantitativní a kvalitativní mediální obsahové analýzy pokusila analyzovat a popsat, jaký obraz vybraná média ve sledovaném období konstruuji o tematice muslimských šátek. Pomocí předem stanovených kritérií bylo nalezeno celkově 131 článků. První dílčí výzkumná otázka zjišťovala, zda jsou muslimské šátky v médiích prezentovány jako element diskriminace. Z analýzy vyplynulo, že více než polovina článků, konkrétně 58 %, informovala o takové události, ve kterých muslimské šátky jakožto element diskriminace figurovaly. Tímto byla potvrzena dílčí hypotéza, která předpokládala, že budou šátky jakožto diskriminující element zobrazovány ve více než polovině analyzovaných článků. Nejvíce zastoupeným tématem z českého prostředí byla šátková aféra ze zdravotnické školy v Praze, které média věnovala celkově 19 článků. Ve člancích ze zahraničního prostředí pak dominovaly články referující k šátkům jako k určité překážce či o jejich zakázání v různých evropských státech. Souhlasit tedy také můžu s výše zmíněnou teorií zpravodajských hodnot, která potvrdila, že ve větším podílu případů budou muslimské šátky spojovány s konfliktní, negativní a emotivní událostí. Samotní muslimové se pak k tematice muslimských šátek vyjádřili pouze okrajově, tj. ve dvou případech. Druhá dílčí výzkumná otázka se zaměřovala na to, zda větší podíl článků v českých médiích pochází ze zahraničního prostředí. Zjištěno bylo, že se k zahraničnímu dění vztahovalo 77 článků, tedy 59 % ze všech sledovaných. Na základě tohoto faktu byla potvrzena hypotéza, která předpokládala, že se větší podíl článků bude vztahovat k dění ze zahraničí. Třetí a poslední dílčí otázka se zabývala tím, zda se největší počet článků nachází na bulvárním serveru *Blesk.cz*. Jak ukázala analýza, největší množství článků nabízel server *iDNES.cz*, následoval *Blesk.cz*, nejméně se pak vyskytlo na serveru *Novinky.cz*. Hypotéza, která očekávala největší množství článků právě na serveru *Blesk.cz*, musela být tedy zamítnuta.

Kvalitativní analýze byly následně podrobeny tři příklady, které byly podle teorie Milese a Hubermana (1994) vybrány jako vzorek z celkového souboru dat. Při analýze reprezentativního a typického příkladu, za který byla vybrána šátková aféra z Prahy z roku 2013, bylo zjištěno, že se vybraná média podstatně liší v podobě prezentace daného incidentu a hlavně v množství informací, které čtenářům o tomto případě poskytla. Sledovali bychom pak daný případ optikou pouze serveru *Blesk.cz*, do

značné části i serveru *Novinky.cz*, nedostaly by se k nám všechny informace, které rozšiřují pozadí dané události, čímž bylo negativní světlo namířeno pouze na muslimské šátky. Ukázalo se také to, že v jistých případech se na všech vybraných serverech vyskytly fotografie, které zobrazovaly jiný typ šátku, než o kterém daný článek pojednával. Obsahově tedy nebyly správné a pro nezkušeného čtenáře mohly být poměrně zavádějící. Zajímavým zjištěním bylo také to, že se u článků pojednávajících o tomtéž tématu vyskytovaly fotografie, které se konceptuálně výrazně lišily a zobrazovaly zahalené ženy v odlišných světlech, čímž ovlivňovaly celkové vnímání daného textu. U negativního příkladu referujícím o mučení nezahalených žen teroristy Islámského státu, byla použita spousta expresivních a hodnotících výrazů, celkový dojem článku dotvořila také emotivní fotografie plačící zahalené ženy. U posledního příkladu, který referoval o výjimečném a rozporném případě nezahalené moderátorky ze Saúdské Arábie, vysílající z londýnského studia, bylo naopak použito konkrétní video daného incidentu, což výrazně přispělo k neutralitě daného článku. Na rozdíl od negativního případu zde byl uveden i zdroj informace, stejně jako pozadí islámu v této zemi.

Na základě výše zmíněných výsledků – časté spojování s konfliktními událostmi, obsahově nesprávné či zavádějící fotografie u většího podílu článků a neuvedení všech dostupných informací – můžu potvrdit také hypotézu, která předpokládala, že tematika muslimských šátků bude v médiích prezentována spíše negativně.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora:	Jakubcová Mirka
Název katedry a fakulty:	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci
Název diplomové práce:	Mediální obraz zahalení muslimů v českých internetových denících
Počet znaků:	71 825
Počet příloh:	2
Počet použitých zdrojů:	54

Klíčová slova: Islám, muslimské šátky, online média, mediální obraz, sociální a mediální konstrukce reality, morální panika, zpravodajské hodnoty, agenda setting, gate keeping

Tato bakalářská diplomová práce se zabývá problematikou uchopení tématu muslimských šátků ve vybraných českých internetových denících. Cílem práce je pomocí kvantitativní a kvalitativní mediální obsahové analýzy analyzovat a popsat, jaký mediální obraz vybraná média vytváří o tematice zahalování muslimů. Teoreticky je práce ukotvena v teorii sociální a mediální konstrukce reality a vytváření morální paniky, stejně tak zmiňuje jak historii a tradici islámu v českých zemích, tak rozebírá původ a typologii muslimských šátků. Analýze jsou podrobeny články od roku 2013 do 30. 6. 2016, a to konkrétně na serverech *iDNES.cz*, *Novinky.cz* a *Blesk.cz*. Problematika tohoto tématu je důležitá, protože na příkladu jedné skupiny, se kterou většina obyvatel nemá osobní zkušenost, můžeme sledovat, jak média konstruují její obraz, a to především na základě viditelných symbolů, které určitým způsobem uchopují.

ANNOTATION

Surname and name of the author:	Jakubcová Mirka
Name of the department and faculty:	Department of Sociology, Andragogy and Cultural Anthropology Faculty of Arts, Palacký University Olomouc
The name of the thesis:	Media image of Muslims' veils in Czech online newspapers
Number of characters:	71 825
Number of appendices:	2
Number of bibliography used:	54

Keywords: Islam, Muslims' veils, online media, media image, social and media construction of reality, moral panic, news values, agenda setting, gate keeping

This bachelor thesis focuses on the media image of Muslim's veils created by the selected Czech online newspapers. The aim of the thesis is to analyse and describe the media image of Muslim's veils, by using a quantitative and qualitative media content analysis. The thesis is built on the theory of social and media construction of reality and it refers to the history and tradition of Islam in the Czech lands. It also describes the origin and typology of the Muslims' veils. As the time frame for the analysis was set from 1/1/2013 till 30/6/2016, the articles were collected from online newspapers *iDNES.cz*, *Novinky.cz* and *Blesk.cz* for this period. The issues of this topic are significant, since this example indicates, how the media construct their image based on the visible symbols of a social group, which the majority Czech society does not have a personal experience with.

SEZNAM LITERATURY

- Abbasi, K. (2016). *Zahalování muslimských žen v Evropě - kritická reflexe judikatury*. Brno: Diplomová práce. Masarykova univerzita. Právnická fakulta. Vedoucí práce Kateřina Šimáčková. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/391076/pravf_m/>.
- Berger, P., & Luckmann, T. (1999). *Sociální konstrukce reality: Pojednání o sociologii vědění*. Brno: CDK.
- Hamplová, D. (2013). *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí*. Praha: Karolinum.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hoodfar, H. (1997). *The Veil In Their Minds and on Our Heads: Veiling practices and Muslim Women. Politics of Culture in Shadow of Capital*. Durham, NC: Duke University Press .
- Jirák, J., & Köpplová, B. (2003). *Média a společnost*. Praha: Portál.
- Korán. (2002). Praha: Československý spisovatel.
- Kropáček, L. (1992). *Duchovní cesty Islámu*. Praha: Vyšehrad.
- Křikavová, A., Mendel, M., Müller, Z., & Dudák, V. (2002). *Islám - Ideál a skutečnost*. Praha: Baset.
- Kunczik, M. (1995). *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum.
- Lyčka, M. F. (1994). *Slovník: judaismus, křesťanství, islám*. Praha: Mladá fronta .
- Lyons, P., & Kindlerová, R. (2015). *47 odstínů české společnosti*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.
- Macnamara, J. (2005). *Media content analysis: Its uses; benefits and best*. *Asia Pacific Public Relations Journal*, 6 (1), stránky 1-34.
- McQuail, D. (2009). *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha : Portál.
- Mendel, M., Ostřanský, B., & Rataj, T. (2007). *Islám v srdci Evropy: Vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia .

Miles, M., & Huberman, M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Numerato, D. (1999). *Mediální konstrukce reality: prezentace sociálnědemokratické vlády v denících Lidové noviny a Práv*. Brno: Masarzkova univerzita .

Petrusek, M., Vodáková, A., & Maříková, H. (1996). *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.

Reifová, I. e. (2004). *Slovník mediální komunikace* . Praha: Portál.

Sedláková, R. (2014). *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada.

Strauss, A., & Corbinová, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert.

Topinka, D. (2016). *Muslimové v Česku: Etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Brno: Barrister & Principal.

Trampota, T. (2006). *Zpravodajství* . Praha: Portál.

Trampota, T., & Vojtěchovská, M. (2010). *Metody výzkumu médií* . Praha: Portál.

Volek, J. (2000). *Konstrukce morální paniky a sociální exkluze*. Brno: Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita. roč. 2000. č. 5, s. 97-113.

Internetové zdroje

Blesk.cz. (9. Listopad 2013). *Nemohly nosit šátek, tak odešly: Muslimky si stěžují na českou školu!* Načteno z www.blesk.cz: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/218365/nemohly-nosit-satek-tak-odesly-muslimky-si-stezuji-na-ceskou-skolu.html>

Blesk.cz. (29. srpen 2014). *Průvodce muslimskými šátky: V Česku je budeme vidat čím dál tím častěji...* Načteno z www.blesk.cz: http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/271006/pruvodce-muslimskymi-satky-v-cesku-je-budeme-vidat-cim-dal-tim-casteji.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy

Blesk.cz. (16. říjen 2014). *Zeman proti muslimským šátkům: Začne to hidžábem, skončí burkou!!* Načteno z www.blesk.cz: http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/280507/zeman-proti-muslimskym-satkum-zacne-to-hidzabem-skonci-burkou.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy

Blesk.cz. (13. březen 2015). *Zahalené učitelky mají zelenou: Němci muslimkám nesmí zakázat nosit šátek.* Načteno z www.blesk.cz:
http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/307724/zahalene-ucitelky-maji-zelenou-nemci-muslimkam-nesmi-zakazat-nosit-satek.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy

Blesk.cz. (11. červen 2016). *Hidžáb jako součást policejní uniformy. Skotsko vychází vstříc muslimům.* Načteno z www.blesk.cz: http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-svet/399618/hidzab-jako-soucast-policejni-uniformy-skotsko-vychazi-vstric-muslimum.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy

Blesk.cz. (26. únor 2016). *ISIS trhá ženám prsy mučícím nástrojem kousač. Za odhalení.* Načteno z www.blesk.cz: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-svet/376661/isis-trha-zenam-prsy-mucicim-nastrojem-kousac-za-odhaleni.html>

CNC. (26. Říjen 2016). *Tiskové zprávy.* Načteno z www.cncenter.cz:
<http://www.cncenter.cz/clanek/2375/blesk-cz-prekonal-v-zari-hranici-2-5-milionu-ru-2-638-000-a-zaroven-poprve-v-historii-ziskal-vice-nez-200-milionu-page-views>

Český statistický úřad . (21.. Březen 2003). *Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 1. 2001. OBYVATELSTVO.* Načteno z www.czso.cz:
<https://www.czso.cz/documents/11308/23212108/e-4104-02.pdf/ab2727ec-7d8d-4b13-8b8a-8f0429183032?version=1.0>

Český statistický úřad . (26. Březen 2011). *Obyvatelstvo podle věku, náboženské víry a podle pohlaví.* Načteno z www.czso.cz:
<https://www.czso.cz/staticke/data/2000013/CR/SPCR156.pdf>

Český statistický úřad. (27. Únor 2014). *Náboženská víra obyvatel podle výsledků Sčítání lidu.* Načteno z www.czso.cz:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014.pdf/c533e33c-79c4-4a1b-8494-e45e41c5da18?version=1.0>

iDNES.cz. (13. listopad 2013). *Šátek je nespolečenský, brání se ředitelka školy, z níž odešly muslimky*. Načteno z www.idnes.cz: http://praha.idnes.cz/reditelka-kohoutova-se-brani-tvrzeni-o-vyloucenim-muslimek-kvuli-hidzabu-1qt-/praha-zpravy.aspx?c=A131113_170324_praha-zpravy_cen

iDNES.cz. (24. září 2014). *Omluvte se, žádá ombudsmanku ředitelka školy, která neschválila hidžáb*. Načteno z www.idnes.cz: http://praha.idnes.cz/reditelka-skoly-chce-od-ombudsmanky-omluvu-fkr-/praha-zpravy.aspx?c=A140924_2102012_praha-zpravy_bur

iDNES.cz. (1. říjen 2014). *Šabatová žádá změnu školního řádu kvůli muslimským šátkům*. Načteno z www.novinky.cz: http://praha.idnes.cz/sabatova-zada-zmenu-skolniho-radu-kvuli-muslimskym-satkum-po4-/metro.aspx?c=A141001_144134_co-se-deje_jbs

iDNES.cz. (15. duben 2016). *Hidžáb ve škole? Nekončící debata. Praha v tom neporadí*. Načteno z www.idnes.cz: http://praha.idnes.cz/vybor-pro-vzdelavani-projednal-hidzab-ve-skole-flv-/praha-zpravy.aspx?c=A160415_2239515_praha-zpravy_nub

iDNES.cz. (20. leden 2016). *OBRAZEM: Hidžáb jako módní doplněk. Nosí se zářivé barvy i leopardí vzor*. Načteno z www.ona.idnes.cz: http://ona.idnes.cz/hidzab-a-modni-trendy-05z-/modni-trendy.aspx?c=A160119_151954_modni-trendy_brv

Islámská nadace v Praze. (5. Listopad 2016). *Cíle a činnosti Islámské nadace v Praze*. Načteno z www.praha.muslim.cz: <http://www.praha.muslim.cz/>

Kejlová, T. (26. Červen 2013). *Babiš koupil Mafru. Do obsahu novin zasahovat nebude, říká jeho mluvčí*. Načteno z www.ceskatelevize.cz: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1089933-babis-koupil-mafu-do-obsahu-novin-zasahovat-nebude-rika-jeho-mluvci>

Křížková, M. (26.. květen 2006). *Neviditelná menšina - analýza mediálního obrazu českých muslimů*. Načteno z migraceonline.cz: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/neviditelna-mensina-analyza-medialniho-obrazu-ceskych-muslimu>

Kyša, L. (1. Duben 2016). *Šéfredaktor Blesku Radek Lain: Téma inkluze je pro nás důležitý obsahový projekt*. Načteno z www.mediahub.cz:

<http://mediahub.cz/rozhovory-35810/sefredaktor-blesku-radek-lain-tema-inkluze-je-pro-nas-dulezity-obsahovy-projekt-1056384>

MAFRA, a.s. (6. Listopad 2016). *Zpravodajský portál iDNES.cz*. Načteno z www.mafra.cz: <http://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-idnes.htm&cat=internet>.

Muslimská unie . (8. Listopad 2016). *Stanovy* . Načteno z www.muslimskaunie.cz: <http://muslimskaunie.cz/stanovy/>

NetMonitor. (6. Listopad 2016). *NetMonitor Online*. Načteno z www.online.netmonitor.cz: <http://online.netmonitor.cz>

Novinky.cz. (5. srpen 2014). *Saúdové mají skandál. Na obrazovce se objevila nezahalená moderátorka*. Načteno z www.novinky.cz: <https://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/344194-saudove-maji-skandal-na-obrazovce-se-objevila-nezahalena-moderatorka.html>

Novinky.cz. (26. srpen 2014). *Studentky pražské školy mohou nosit muslimský šátek, míní ombudsmanka*. Načteno z www.novinky.cz: <https://www.novinky.cz/domaci/346011-studentky-prazske-skoly-mohou-nosit-muslimsky-satek-mini-ombudsmanka.html>

Novinky.cz. (28. srpen 2014). *Šabatová to schytala za hidžáby*. Načteno z www.novinky.cz: <https://www.novinky.cz/domaci/346149-sabatova-to-schytala-za-hidzaby.html>

Novinky.cz. (21. říjen 2014). *Zahalená žena musela opustit představení v pařížské opeře*. Načteno z www.novinky.cz: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/351133-zahalena-zena-musela-opustit-predstaveni-v-parizske-opere.html>

Novinky.cz. (26. březen 2016). *Kvůli zakazu nosit hidžáb studentka zažalovala školu.* Načteno z www.novinky.cz: <https://www.novinky.cz/domaci/398686-kvuli-zakazu-nosit-hidzab-studentka-zazalovala-skolu.html>

Ostřanský, B. (25. září 2013). *Projevy a paradoxy islamofobie po česku.* Načteno z www.shekel.cz: <http://www.shekel.cz/30692/projevy-a-paradoxy-islamofobie-po-cesku>

Seznam.cz. (8. Listopad 2016). *O nás .* Načteno z www.onas.seznam.cz: <https://onas.seznam.cz/cz/novinky-cz.html>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Typologie a popis muslimských šátků (Abbasi, 2016; vlastní úprava) ...	13
Tabulka 2: Přehled témat z českého prostředí.....	35
Tabulka 3: Přehled témat ze zahraničí	37

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Rozložení článků napříč vybranými médii	33
Graf 2: Rozložení článků dle původu informace	34
Graf 3: Vývoj počtu článků v jednotlivých letech	35
Graf 4: Podíl článků podle aspektu diskriminace	39

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Žena v hidžábu v pracovním prostředí (iDNES.cz, 1. říjen 2014)	43
Obrázek 2: Žena v čádoru se sklíčeným výrazem (Novinky.cz, 26. srpen 2014)	43
Obrázek 3: Fotokoláž zobrazující nástroj k mučení a plačící ženu (Blesk.cz, 26. únor 2016)	44

SEZNAM PŘÍLOH

1. Obrázková příloha
2. Tabulka analyzovaných článků

PŘÍLOHY

1. Obrázková příloha

Obrázek 1: Abaya²⁶

Obrázek 2: Al Amira/Ameera²⁷

Obrázek 3: Birqini/Burkini²⁸

Obrázek 4: Burka/Chadri²⁹

²⁶ Autor: Muna Khalif, dostupný na adrese:

<https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Abaya#/media/File:Munaaaa.jpg>

²⁷ Autor: Peter Rimar, dostupný na adrese:

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:IraqiSchoolGirl101b.jpg>

²⁸ Autor: Giorgio Montersino, dostupný na adrese:

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Burqini.jpg?uselang=cs>

²⁹ Autor: Nicholas Mercurio, Dostupný na adrese:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fb/PRT_Kunar_conducts_Asadabad_foot_patrol_DVIDS352920.jpg

Obrázek 5: Chador/Čádor³⁰

Obrázek 6: Esarp³¹

³⁰ Autor: Marius Arnesen, dostupný na adrese:
https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Chador#/media/File:2009_Herat_Afghanistan_411223_1650.jpg

³¹Headscarf ladies in Alanya, dostupný na adrese:
<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/cd/Headscarfalanya.jpg/640px-Headscarfalanya.jpg>

Obrázek 7: Hijab/Hidžáb³²

Obrázek 8: Niqab/Nikáb³³

³² Autor: Hajourei Ha, dostupný na adrese:
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hijab_children.jpg

³³ Autor: Hans, dostupný na adrese: <https://pixabay.com/en/niqab-woman-muslim-girl-117519/>

2. Seznam analyzovaných článků

Č. článku	Titulek	Odkaz
1	Nemohly nosit šátek, tak odešly: Muslimky si stěžují na českou školu!	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/218365/nemohly-nosit-satek-tak-odesly-muslimky-si-stezuji-na-ceskou-skolu.html
2	Rihanna a její svatá válka sexu! Nevkusně pózovala před mešitou! Z Abú Dhabí ji ihned vyrazili!	http://www.blesk.cz/clanek/celebrity-svetove-celebrity/215307/rihanna-a-jeji-svata-valka-sexu-nevkusne-pozovala-pred-mesitou-z-abu-dhabi-ji-ihned-vyrazili.html
3	Pohřeb popraveného horolezce (†57): Dcera přišla na obřad v muslimském šátku	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/201007/pohreb-popraveneho-horolezce-57-dcera-prisla-na-obrad-v-muslimskem-satku.html
4	Soud neuvolnil muslimku (13) z hodin plavání: Musí se koupat v burkini!	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/206271/soud-neuvolnil-muslimku-13-z-hodin-plavani-musi-se-koupat-v-burkini.html
5	Mladé dívky se proměnily v džihádistky: Stálo je to zřejmě život!	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/274682/mlade-divky-se-promenily-v-dzihadistky-stalo-je-to-zrejme-zivot.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
6	Učitelku ze školky ubodala osoba v burce: Byla to plánovaná vražda!	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/289716/ucitelku-ze-skolky-ubodala-osoba-v-burce-byla-to-planovana-vrazda.html
7	Muslimy rozhodil zahalený tanečník: Netradiční výjev v Teplicích!	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/276856/muslimy-rozhodil-zahaleny-tanečník-netradicni-vyjev-v-teplicich.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
8	Zákaz zahalených Arabek v Teplicích neprošel: Zavedeme speciální poplatek	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/278803/zakaz-zahaleny-arabek-v-teplicich-neprosel-zavedeme-specialni-poplatek.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
9	Zahalené muslimky na Teplicku nechťejí. Proti šátkům chystají vyhlášku	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/271138/zahalene-muslimky-na-teplickou-nechteji-proti-satkum-chystaji-vyhlasku.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
10	Průvodce muslimskými šátky: V Česku je budeme vídat čím dál tím častěji...	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/271006/pruvodce-muslimskymi-satky-v-cesku-je-budeme-vidat-cim-dal-tim-casteji.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
11	Muslimové v Česku: Ombudsmanka souhlasí se šátky, a teď... Budou zakládat školy a oddávat?	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/271220/muslimove-v-cesku-ombudsmanka-souhlasi-se-satky-a-ted-budou-zakladat-skoly-a-oddavat.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
12	Česká muslimka Lenka: Šátku bych se vzdala jen těžko!	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/271412/ceska-muslimka-lenka-satku-bych-se-vzdala-jen-tezko.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy

13	Muslimky v českých školách mohou nosit šátky, rozhodla Šabatová	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/270755/muslimky-v-ceskych-skolach-mohou-nosit-satky-rozhodla-sabatova.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
14	Zeman proti muslimským šátkům: Začne to hidžábem, skončí burkou!!	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/280507/zeman-proti-muslimskym-satkum-zacne-to-hidzabem-skonci-burkou.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
15	Anketa mezi muži z muslimských zemí: Tak vás chtějí (ne)vidět! V Egyptě, Turecku, Tunisku...	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/227722/anketa-mezi-muzi-z-muslimskych-zemi-tak-vas-chteji-ne-videt-v-egypte-turecku-tunisku.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
16	Muslimka přišla na pohovor v šátku a zaměstnavatel ji nepřijal: Šlo o diskriminaci, rozhodl soud	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/322480/muslimka-prisla-na-pohovor-v-satku-a-zamestnavatel-ji-neprijal-slo-o-diskriminaci-rozhodl-soud.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
17	Napadení muslimky v brněnském obchodě: Uříznu ti hlavu, křičel útočník	http://www.blesk.cz/clanek/regiony-brno-brno-zpravy/326476/napadeni-muslimky-v-brnenskem-obchode-uriznu-ti-hlavu-kricel-utocnik.html
18	Odmítala pravidla islámu a kradla kondomy, otec dceru uskrtil	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-svet/345741/odmitala-pravidla-islam-a-kradla-kondomy-otec-dceru-uskrtil.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
19	Místo krátké sukně muslimský šátek: Zemanová oblékla hidžáb!	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/302429/misto-kratke-sukne-muslimsky-satek-zemanova-oblekla-hidzab.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
20	Evu Holubovou obvinili ze zrady křesťanské společnosti: Měla na hlavě muslimský šátek	http://www.blesk.cz/clanek/celebrity-ceske-celebrity/351173/evu-holubovou-obvinili-ze-zrady-krestanske-spolecnosti-mela-na-hlave-muslimsky-satek.html
21	Zahalené učitelky mají zelenou: Němci muslimkám nesmí zakázat nosit šátek	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/307724/zahalene-ucitelky-maji-zelenou-nemci-muslimkam-nesmi-zakazat-nosit-satek.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
22	Diskriminace, volají egyptské muslimky. Do bazénu musí odhalené v plavkách	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-svet/339805/diskriminace-volaji-egyptske-muslimky-do-bazenu-musi-odhalene-v-plavkach.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
23	Strach z islámu v Česku: Roste počet útoků proti muslimům a ženám v šátcích	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-uprchlicka-krize/345551/strach-z-islam-v-cesku-roste-pocet-utoku-proti-muslimum-a-zenam-v-satcich.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy
24	Klidně zakažme nosit nikáb, říká šéf muslimů v Česku. Konvičku má za fašistu	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-uprchlicka-krize/361159/klidne-zakazme-nosit-nikab-rika-sef-muslimu-v-cesku-konvicu-ma-za-fasistu.html?utm_source=blesk.cz&utm_medium=copy

25	Zemanovi v Emirátech: S růžovou je konec, první dáma Ivana se musí zahalit!	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-politika/302249/zemanovi-v-emiratech-s-ruzovou-je-konec-prvni-dama-ivana-se-musi-zahalit.html?utm_source=bleesk.cz&utm_medium=copy
26	„Nejsem stoupencem nošení burek v Česku,“ tvrdí Sobotka. Sám jednu dostal	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-politika/362881/nejsem-stoupencem-noseni-burek-v-cesku-tvrdi-sobotka-sam-jednu-dostal.html?utm_source=bleesk.cz&utm_medium=copy
27	Slovák v Anglii brutálně znásilnil muslimku. Život jí zachránil hidžáb	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-svet/348202/slovak-v-anglii-brutalne-znasilnil-muslimku-zivot-ji-zachranil-hidzab.html?utm_source=bleesk.cz&utm_medium=copy
28	Ženáč vyrazil za milenkou v burce: Sebrala ho policie kvůli podezření, že jde o sebevražedného útočníka	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-svet/354173/zenac-vyrazil-za-milenkou-v-burce-sebrala-ho-policie-kvuli-podezreni-ze-jde-o-sebevrazedneho-utocnika.html?utm_source=bleesk.cz&utm_medium=copy
29	Muslimky budou nosit burky i v Česku. U některých je to tak lepší, říká si Zeman	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-uprchlicka-krize/349623/muslimky-budou-nosit-burky-i-v-cesku-u-nekterych-je-to-tak-lepsi-rypl-si-zeman.html
30	Příliš provokujete, nařkli muslimové ženy zahalené od hlavy k patě. Drsně se do nich pustili	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-svet/335587/prilis-provokujete-narkli-muslimove-zeny-zahalene-od-hlavy-k-pate-drsne-se-do-nich-pustili.html?utm_source=bleesk.cz&utm_medium=copy
31	První foto unesené Tonči po návratu ze zajetí v Pákistánu	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/337732/prvni-foto-unesene-tonci-po-navratu-ze-zajeti-v-pakistanu.html
32	Hanka žije mezi dvěma mlýnskými kameny. Přesto vstává i uléhá s modlitbou k Alláhovi	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/338348/hanka-zije-mezi-dvema-mlynskymi-kameny-presto-vstava-i-uleha-s-modlitbou-k-allahovi.html?utm_source=bleesk.cz&utm_medium=copy
33	Očima Františky: Velký kšeft s obávaným islámem! Pánové D&G učinili muslimky sexy!	http://www.bleesk.cz/clanek/celebrity-komentare-frantisky/365856/ocima-frantisky-velky-kseft-s-obavanyim-islamem-panove-d-g-ucinili-muslimky-sexy.html
34	Zahalená muslimka „přišla v míru“ na Trumpův mítink, vyvedli ji	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-svet/366318/zahalena-muslimka-prisla-v-miru-na-trumpuv-mitink-vyvedli-ji.html
35	Muslimky v burkách se servaly jako koně: Pohádaly se kvůli „myškování“ při předjíždění	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-svet/393080/muslimky-v-burkach-se-servaly-jako-kone-pohadaly-se-kvuli-myskovani-pri-predjizdeni.html?utm_source=bleesk.cz&utm_medium=copy
36	Muslimský šátek, ale ani křížek do práce nepatří, rozhodl Evropský soudní dvůr	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-svet/397892/muslimsky-satek-ale-ani-krizek-do-prace-nepatri-rozhodl-evropsky-soudni-dvur.html?utm_source=bleesk.cz&utm_medium=copy
37	Muslimský terapeut radí, jak ukáznit manželku: Párátkem, šátkem a odepřít jí sex!	http://www.bleesk.cz/clanek/zpravy-svet/389400/muslimsky-terapeut-radi-jak-ukaznit-manzelku-paratkem-satkem-a-odeprit-ji-sex.html?utm_source=bleesk.cz&utm_medium=copy

38	V Bratislavě napadli muslimku s dítětem: Křičeli na ni, že je teroristka	http://www.blesek.cz/clanek/zpravy-svet/384968/v-bratislave-napadli-muslimku-s-ditetem-kriceli-na-ni-ze-je-teroristka.html?utm_source=blesek.cz&utm_medium=copy
39	ISIS trhá ženám prsy mučícím nástrojem kousáč. Za odhalení	http://www.blesek.cz/clanek/zpravy-svet/376661/isis-trha-zenam-prsy-mucicim-nastrojem-kousac-za-odhaleni.html
40	Vesničané našli použitou nafukovací pannu: Oblékli jí hidžáb a uctívají ji jako anděla	http://promuze.blesek.cz/clanek/pro-muze-extrem/391712/vesnicane-nasli-pouzitou-nafukovaci-pannu-oblekli-ji-hidzab-a-uctivaji-ji-jako-andela.html
41	Módní revoluce: Dolce & Gabbana uvedlo kolekci pro muslimky!	http://www.blesek.cz/clanek/zpravy-svet/365668/modni-revoluce-dolce-gabbana-uvvedlo-kolekci-pro-muslimky.html?utm_source=blesek.cz&utm_medium=copy
42	Zpověď muslimky z Prostřeno: Od Čechů jsem takové chování neočekávala!	http://www.blesek.cz/clanek/celebrity-ceske-celebrity/368425/zpoved-muslimky-z-prostreno-od-cechu-jsem-takove-chovani-neocekavala.html
43	Fanatik nafotil šestiletého syna jako teroristu! Dcerku navlékl do hidžábu	http://www.blesek.cz/clanek/zpravy-svet/369369/fanatik-nafotil-sestiletého-syna-jako-teroristu-dcerku-navlekl-do-hidzabu.html?utm_source=blesek.cz&utm_medium=copy
44	Letušky se vzepřely a uniknou zahalování do muslimských šátků při cestě do Íránu	http://www.blesek.cz/clanek/zpravy-svet/386087/letusky-se-vzeprely-a-uniknou-zahalovani-do-muslimskych-satku-pri-cestě-do-iranu.html?utm_source=blesek.cz&utm_medium=copy
45	Hidžáb jako součást policejní uniformy. Skotsko vychází vstříc muslimům	http://www.blesek.cz/clanek/zpravy-svet/399618/hidzab-jako-soucast-policejni-uniformy-skotsko-vychazi-vstric-muslimum.html?utm_source=blesek.cz&utm_medium=copy
46	Poslanci po „šátkové kauze“ nechťejí žaloby ombudsmana pro diskriminaci	http://zpravy.idnes.cz/poslancum-vadi-posilovani-uradu-ombudsmana-fzf-/domaci.aspx?c=A160412_105046_domaci_kop
47	OBRAZEM: Hidžáb jako módní doplněk. Nosí se zářivé barvy i leopardí vzor	http://ona.idnes.cz/hidzab-a-modni-trendy-05z-/modni-trendy.aspx?c=A160119_151954_modni-trendy_brv
48	Letušky Air France odmítly hidžáb. Spor vyhrály, do Íránu létat nemusí	http://zpravy.idnes.cz/letusky-air-france-nemuseji-nosit-hidzab-na-letech-do-iranu-pon-/zahranicni.aspx?c=A160409_102454_zahranicni_san
49	Hidžáb ve škole? Nekončící debata. Praha v tom neporadí	http://praha.idnes.cz/vybor-pro-vzdelavani-projednal-hidzab-ve-skole-flv-/praha-zpravy.aspx?c=A160415_2239515_praha-zpravy_nub
50	Studentka zažalovala pražskou střední školu kvůli zákazu nosit hidžáb	http://zpravy.idnes.cz/hidzab-stredni-zdravotnicka-skola-praha-zaloba-studentka-muslimka-1dx-/domaci.aspx?c=A160326_134002_domaci_fer
51	Šátky, zpěv a objímání. Bruselská pieta se mění v nadšenou manifestaci	http://zpravy.idnes.cz/demonstrace-brusel-0oj-/zahranicni.aspx?c=A160323_182820_zahranicni_zt

52	Žádné vousy ani šátek, Tádžikistán bojuje proti islámskému radikalismu	http://zpravy.idnes.cz/tadzikistan-vlada-sekularni-dge-/zahranicni.aspx?c=A160121_111604_zahranicni_a ba
53	Německá AfD brojí proti projevům islámu, chce zakázat šátky i obřízku	http://zpravy.idnes.cz/afd-chce-zakazat-muslimske-satky-dot-/zahranicni.aspx?c=A160418_120809_zahranicni_j kk
54	Francouzská ministryně srovnala muslimky v šátcích s otroky, teď se kaje	http://zpravy.idnes.cz/laurence-rossignolova-francie-muslimske-satky-fra-/zahranicni.aspx?c=A160331_095535_zahranicni_a ha
55	Poslankyně navrhla zakázat ombudsmance, aby bránila hidžáby	http://zpravy.idnes.cz/poslankyne-navrhla-zakazat-ombudsmance-aby-branila-hidzaby-pqf-/domaci.aspx?c=A160413_192406_domaci_kop
56	Ženy z Aleppa se chopily zbraní, s Asadem válčí v nikábu a maskáčích	http://zpravy.idnes.cz/prapor-matky-ajsy-syrie-zenska-jednotka-aleppo-fro-/zahranicni.aspx?c=A150106_155636_zahranicni_v ez
57	Míra nenávisti mě překvapila, říká učitelka o reakcích na výuku o islámu	http://hradec.idnes.cz/ucitelku-prekvapily-reakce-na-vyuku-islamu-ve-skole-fy8-/hradec-zpravy.aspx?c=A151029_2201621_hradec-zpravy_the
58	Škola čelí kritice kvůli názorné hodině o islámu. Učitelka oblékla nikáb	http://hradec.idnes.cz/vyuka-islamu-na-skole-v-trutnove-d4e-/hradec-zpravy.aspx?c=A151022_172029_hradec-zpravy_the
59	Merkelové v televizi navlékli čáador. Šíříte propagandu, spílají diváci	http://zpravy.idnes.cz/fotomontaz-angely-merkelove-v-cadoru-dwu-/zahranicni.aspx?c=A151007_091724_zahranicni_mlb
60	Hidžáb ve škole? Svě náboženství nechte doma, soudí Egyptřanka	http://zpravy.idnes.cz/mona-sewilam-c9e-/zahranicni.aspx?c=A150309_181614_zahranicni_z t
61	Uříznu ti hlavu, vyhrožoval v Brně muž mladé muslimce v supermarketu	http://brno.idnes.cz/muslimka-obeti-slovníku-utoku-v-brne-dsx-/brno-zpravy.aspx?c=A150622_092251_brno-zpravy_tr
62	OBRAZEM: Afghánky se vrhly na cyklistiku, hidžáb nosí pod helmou	http://zpravy.idnes.cz/afghanistan-narodni-cyklisticky-tym-dvx-/zahranicni.aspx?c=A150313_173408_zahranicni_v ez
63	Kongo kvůli obavám z terorismu zakázalo ženám nosit burku a nikáb	http://zpravy.idnes.cz/kongo-zakaz-burky-0mn-/zahranicni.aspx?c=A150504_083459_zahranicni_b se
64	Jsem pro intervenci proti Islámskému státu, říká česká muslimka	http://zpravy.idnes.cz/jsem-pro-intervenci-proti-islamskemu-statu-rika-ceska-muslimka-ps9-/domaci.aspx?c=A150903_173752_domaci_kop
65	Každý koupený kebab je další krok k burkám, tvrdí Okamura na Facebooku	http://zpravy.idnes.cz/okamura-na-facebooku-broji-proti-islamu-fc7-/domaci.aspx?c=A150103_130900_domaci_zt
66	Poslankyně ODS sepsula Šabatovou za to, že hájila muslimské šátky	http://zpravy.idnes.cz/poslankyne-ods-sepsula-sabatovou-za-to-ze-hajila-muslimske-satky-pyh-/domaci.aspx?c=A150331_163923_domaci_kop
67	Může škola zakázat hidžáby? Jen pokud ohrožují zdraví žáků, radí stát	http://zpravy.idnes.cz/ministerstvo-pripravilo-prirucku-k-tvorbe-skolnich-radu-pm8-/domaci.aspx?c=A150528_165916_domaci_cen

68	Michelle Obamová si u Saúdů nezakryla hlavu a podala si ruku s králem	http://zpravy.idnes.cz/michelle-obamova-nezakryta-hlava-saudska-arabie-kral-salman-p49-/zahranicni.aspx?c=A150128_105736_zahranicni_v ez
69	VIDEO: Muslimy v teplickém parku zaskočil tanečník v nikábu	http://usti.idnes.cz/video-tanec-v-nikabu-v-teplicich-dnn-/usti-zpravy.aspx?c=A140926_103700_usti-zpravy_alh
70	Soud pro lidská práva podpořil zákaz zahalování ve Francii	http://zpravy.idnes.cz/evropsky-soud-pro-lidska-prava-podporil-zakaz-zahalovani-ve-francii-1i1-/zahranicni.aspx?c=A140701_145711_zahranicni_v ez
71	Džihádisté ve Fallúdzi navlékli figuríny do nikábů a vyvázejí odpadky	http://zpravy.idnes.cz/falludza-pod-vladou-islamskeho-statu-dwe-/zahranicni.aspx?c=A141104_140011_zahranicni_mlb
72	Saúd se rozvedl hned po svatbě. Stačilo, že spatřil tvář nevěsty	http://zpravy.idnes.cz/saudska-arabie-nevesta-zenich-rozvod-tvar-nikab-f5x-/zahranicni.aspx?c=A141119_104737_volby-ep2014_aha
73	Bruselský úředník strhl nikáb katarské princezně. Pokutu dostala ona	http://zpravy.idnes.cz/bruselsky-urednik-strhl-nikab-katarske-princezne-pokutu-dostala-ona-1j8-/zahranicni.aspx?c=A140819_092310_zahranicni_e rt
74	Motol odmítá sestry v hidžábu, porušovaly by provozní řád nemocnice	http://zpravy.idnes.cz/motol-odmita-sestry-v-muslimskem-satku-fc5-/domaci.aspx?c=A140930_230849_domaci_jj
75	Čína zakázala v metropoli ujugurské oblasti ženám muslimský závoj	http://zpravy.idnes.cz/ujgurove-cina-zakaz-muslimskych-satku-dym-/zahranicni.aspx?c=A141212_064414_zahranicni_wlk
76	Od minisukně k džihádu. Britská matka loví ženy pro Islámský stát	http://zpravy.idnes.cz/britska-matka-lovi-zeny-pro-islamsky-stat-fii-/zahranicni.aspx?c=A141226_104011_zahranicni_e rt
77	Zákaz hidžábu není diskriminace, míní boromejka. V rouchu nesmí na sál	http://zpravy.idnes.cz/hidzab-boromejka-nemocnice-d0x-/domaci.aspx?c=A141006_160150_domaci_hv
78	Nikáb není povinný, šokoval saúdkoarabský duchovní v televizi	http://zpravy.idnes.cz/saudska-arabie-zahalovani-tvare-zen-duchovni-zpochybnil-pkh-/zahranicni.aspx?c=A141219_080455_zahranicni_s kr
79	Šabatová žádá změnu školního řádu kvůli muslimským šátkům	http://praha.idnes.cz/sabatova-zada-zmenu-skolniho-radu-kvuli-muslimskym-satkum-po4-/metro.aspx?c=A141001_144134_co-se-deje_jbs
80	Nepovolujme zahalování. Začne to hidžábem, skončí burkou, řekl Zeman	http://zpravy.idnes.cz/zahalovani-muslimek-v-cesku-prezident-zeman-fm8-/domaci.aspx?c=A141015_205333_domaci_hro
81	Nesmlouvejte a nejezte na zemi, žádá muslimské turisty rakouská příručka	http://zpravy.idnes.cz/rakousko-vydalo-prirucku-pro-muslimske-turisty-f6v-/zahranicni.aspx?c=A140520_182020_zahranicni_z t
82	Je to špionka a znásilnil ji, brojí Teherán proti odpůrkyni zahalování	http://zpravy.idnes.cz/iranky-se-foti-na-facebook-na-my-stealthy-freedom-bez-hidzabu-proti-iniciatorce-masih-alinejad-vyt-i37-/zahranicni.aspx?c=A140604_171454_zahranicni_i m

83	Íránka dostala matematickou nobelovku, doma jí přimalovali šátek	http://zpravy.idnes.cz/marjam-mirzachaniova-iranska-matematicka-flw-zahranicni.aspx?c=A140816_215034_zahranicni_maq
84	Šátek při výuce mi nevádí, jen by neměl krýt celý obličej, míní Chládek	http://zpravy.idnes.cz/satek-islam-muslimka-skolachladek-d5x-domaci.aspx?c=A140831_152022_domaci_hv
85	Do nemocnic vyznání nepatří, odmítl Němeček hidžáby. I kvůli virům	http://zpravy.idnes.cz/nemecek-nemocnice-muslimske-satky-d5e-domaci.aspx?c=A141004_122849_domaci_hv
86	O zahalování vlasů a tváře Korán nepíše. Znamenalo vznešenost i protest	http://ona.idnes.cz/zahalovani-muslimek-0l3-spolecnost.aspx?c=A140909_163942_spolecnost_haa
87	Neřídí auto, neplave, necestuje. Co afghánská žena smí a hlavně nesmí	http://cestovani.idnes.cz/jak-ziji-zeny-v-afghanistanu-dgk-kolem-sveta.aspx?c=A140923_000114_kolem-sveta_ptp
88	Se šátky ne. Katarský sen o medaili zničila přísná pravidla	http://sport.idnes.cz/basketbal-asijske-hry-katar-hidzab-d5l-basket.aspx?c=A140926_191648_sport-basket_rou
89	Omluvte se, žádá ombudsmanku ředitelka školy, která neschválila hidžáb	http://praha.idnes.cz/reditelka-skoly-chce-od-ombudsmanky-omluvu-fkr-praha-zpravy.aspx?c=A140924_2102012_praha-zpravy_bur
90	Ombudsmanka se zastala dívek, kterým škola v Praze zakázala nosit hidžáb	http://zpravy.idnes.cz/sabatova-se-zastala-muslimek-kterym-skola-zakazala-nosit-hidzab-p8s-domaci.aspx?c=A140826_163234_domaci_cen
91	Švýcaři v referendu zakázali burky. Muslimky se tam přítom nezahalují	http://zpravy.idnes.cz/referendum-ve-svycarsku-zakaz-nosit-burky-na-verejnosti-pey-zahranicni.aspx?c=A130922_192752_zahranicni_zt
92	Ať nosí burky i mimina, vyzval saúdský klerik. Ubude sexuálních útoků	http://zpravy.idnes.cz/burka-pro-mimina-v-saudske-arabii-d4r-zahranicni.aspx?c=A130205_081704_zahranicni_btw
93	Nikáb a monokl. Saúdové rozjeli první kampaň proti domácím násilí	http://zpravy.idnes.cz/v-saudske-arabii-rozjeli-prvni-kampan-proti-domacimu-nasili-pqb-zahranicni.aspx?c=A130430_121351_zahranicni_ad
94	I muslimky musí chodit na školní hodiny plavání, rozhodl německý soud	http://zpravy.idnes.cz/soud-v-nemecku-odmitl-uvolnit-muslimku-z-plavani-fb8-zahranicni.aspx?c=A130912_074353_zahranicni_v ez
95	Arabové hledali talenty, zaujala rapperka v hidžábu i blondýnka z USA	http://zpravy.idnes.cz/arabove-maji-talent-reprka-hidzab-islam-d9u-zahranicni.aspx?c=A131204_151212_zahranicni_v ez
96	Modlím se, když děti obědvají, říká učitelka, která nosí hidžáb	http://zpravy.idnes.cz/ucitelka-ve-skolce-je-muslimka-der-domaci.aspx?c=A130326_093259_budejovice-zpravy_khr
97	Šátek je nespolečenský, brání se ředitelka školy, z níž odešly muslimky	http://praha.idnes.cz/reditelka-kohoutova-se-brani-tvrzeni-o-vyloucenim-muslimek-kvuli-hidzabu-1qt-praha-zpravy.aspx?c=A131113_170324_praha-zpravy_cen
98	Jak se zbavit marnivosti? Američanka to zkusila zahalováním	http://ona.idnes.cz/jak-se-zbavit-marnivosti-0x3-spolecnost.aspx?c=A130717_233546_spolecnost_haa

99	Slovensko vystrojilo pro horolezce zabitého teroristy státní pohřeb	http://zpravy.idnes.cz/slovensti-horolezci-zabiti-v-pakistanu-f0z-/zahranicni.aspx?c=A130702_181149_zahranicni_brm
100	Na plážích v emirátu Rás al-Chajma zakázali bikiny a slipy, moc odhalují	http://cestovani.idnes.cz/zakaz-bikin-a-plavek-na-plazich-ve-spojenych-arabskych-emiratech-p8k-/kolem-sveta.aspx?c=A130509_160041_kolem-sveta_SKR
101	Učitelka v lišovské školce nosí hidžáb, stala se muslimkou	http://zpravy.idnes.cz/muslimka-ve-skolce-0nb-/domaci.aspx?c=A130325_103631_budejovice-zpravy_khr
102	Muslimky nemohly ve třídě nosit hidžáb, z pražské školy odešly	https://www.novinky.cz/domaci/318731-muslimky-nemohly-ve-tride-nosit-hidzab-z-prazske-skoly-odesly.html
103	Muslimka se stížností proti školnímu plavání u soudu neuspěla	https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/313113-muslimka-se-stiznosti-proti-skolnimu-plavani-u-soudu-neuspela.html
104	Na bulharské pláži stačí tanga, v Emirátech jsou i bikiny málo	https://www.novinky.cz/cestovani/302462-na-bulharske-plazi-staci-tanga-v-emiratech-jsou-i-bikiny-malo.html
105	Volfová v burce varuje v klipu před přílivem muslimů do Evropy	https://www.novinky.cz/domaci/335638-volfova-v-burce-varuje-v-klipu-pred-prilivem-muslimu-do-evropy.html
106	Na právo nošení hidžábu v Česku se názory různí	https://www.novinky.cz/zena/styl/349143-na-pravo-noseni-hidzabu-v-cesku-se-nazory-ruzni.html
107	Francouzská muslimka dostala podmínku za to, že si zahalila obličej	https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/323979-francouzska-muslimka-dostala-podminku-za-to-ze-si-zahalila-oblicej.html
108	Evropský soud podpořil zákaz zahalování obličeje ve Francii	https://www.novinky.cz/zahranicni/340946-evropsky-soud-podporil-zakaz-zahalovani-obliceje-ve-francii.html
109	Studentky pražské školy mohou nosit muslimský šátek, míní ombudsmanka	https://www.novinky.cz/domaci/346011-studentky-prazske-skoly-mohou-nosit-muslimsky-satek-mini-ombudsmanka.html
110	Muslimky nesmějí v čínském Urumči nosit závoj	https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/356157-muslimky-nesmeji-v-cinskem-urumci-nosit-zavoj.html
111	Saúdové mají skandál. Na obrazovce se objevila nezahalená moderátorka	https://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/344194-saudove-maji-skandal-na-obrazovce-se-objevila-nezahalena-moderatorka.html
112	Zahalená žena musela opustit představení v pařížské opeře	https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/351133-zahalena-zena-musela-opustit-predstaveni-v-parizske-opere.html
113	KOMENTÁŘ: Burka a nikáb ano, či ne? - Thomas Kulidakis	https://www.novinky.cz/komentare/345467-komentar-burka-a-nikab-ano-ci-ne-thomas-kulidakis.html
114	Šabatová to schytala za hidžáby	https://www.novinky.cz/domaci/346149-sabatova-to-schytala-za-hidzaby.html
115	Ať zakážou motorkářům nosit černé helmy, brání šátky šéf českých muslimů	https://www.novinky.cz/domaci/346258-at-zakazou-motorkarum-nosit-cerne-helmy-brani-satky-sef-ceskych-muslimu.html
116	Nizozemsko chystá zákaz zahalování tváře na veřejnosti	https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/371106-nizozemsko-chysta-zakaz-zahalovani-tvare-na-verejnosti.html
117	Švýcarský kanton odhlasoval zákaz burky	https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/387436-svycarsky-kanton-odhlasoval-zakaz-burky.html

118	Nejvyšší soud USA podpořil muslimku ve sporu o nošení šátku	https://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/362697-nejvyssi-soud-usa-podporil-muslimku-ve-sporu-onozeni-satku.html
119	Německý soud odmítl plošný zákaz muslimských šátků ve školách	https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/364139-nemecsky-soud-odmitl-plosny-zakaz-muslimskych-satku-ve-skolach.html
120	Lotyšsko hodlá zakázat zakrývání obličeje. Opatření by se dotklo jen několika málo žen	https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/401154-lotyssko-hodla-zakazat-zakryvani-obliceje-opatreni-by-se-dotklo-jen-nekolika-malo-zen.html
121	Islám do Německa nepatří, zakažme mešity i burky, AfD si schválila program	https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/402132-islam-do-nemecka-nepatri-zakazme-mesity-i-burky-afd-si-schvalila-program.html
122	Český lékař upozornil na kolegyni operující v hidžabu a byl suspendován	https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/396861-cesky-lekar-upozornil-na-kolegyni-operujici-v-hidzabu-a-byl-suspendovan.html
123	Den hidžabu rozdělil prestižní pařížskou univerzitu	https://www.novinky.cz/zahranicni/401720-den-hidzabu-rozdelil-prestizni-parizskou-univerzitu.html
124	EU: Vyhazov kvůli šátku je v pořádku	https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/405144-eu-vyhazov-kvuli-satku-je-v-poradku.html
125	Kvůli zakazu nosit hidžab studentka zažalovala školu	https://www.novinky.cz/domaci/398686-kvuli-zakazu-nosit-hidzab-studentka-zazalovala-skolu.html
126	Studenti se zastali muslimské spolužačky. Na její podporu natočili klip	https://www.novinky.cz/domaci/401298-studenti-se-zastali-muslimske-spoluzacky-na-jeji-podporu-natocili-klip.html
127	Dcera Slováka (†57) zavražděného v Pákistánu: Na pohřeb táty nesmí, je muslimka	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/200507/dcera-slovaka-57-zavrazdeneho-v-pakistanu-na-pohreb-taty-nesmi-je-muslimka.html
128	Proč učitelka ve školce konvertovala k islámu: Je za tím muž nebo silná víra?	http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/193460/proc-ucitelka-ve-skolce-konvertovala-k-islamu-je-za-tim-muz-nebo-silna-vira.html
129	Dvojice mužů v metru vulgárně napadla ženu v šátku. Policie hledá svědky	http://praha.idnes.cz/vulgarni-napadeni-a-vyhrozovani-muslimske-zene-mela-na-hlave-satek-1fc-/praha-zpravy.aspx?c=A151106_160116_praha-zpravy_rych
130	Nejvyšší soud USA podpořil muslimku, která kvůli hidžabu žaluje firmu	http://zpravy.idnes.cz/spor-o-muslimsky-satek-usa-d08-/zahranicni.aspx?c=A150226_065335_zahranicni_skr
131	Plzeň běží fáma o ženě v burce, která varovala před návštěvou obchodáku	http://plzen.idnes.cz/muslimka-fama-zena-legenda-burka-varovani-nebezpeci-plaza-pm4-/plzen-zpravy.aspx?c=A160520_124152_plzen-zpravy_pp